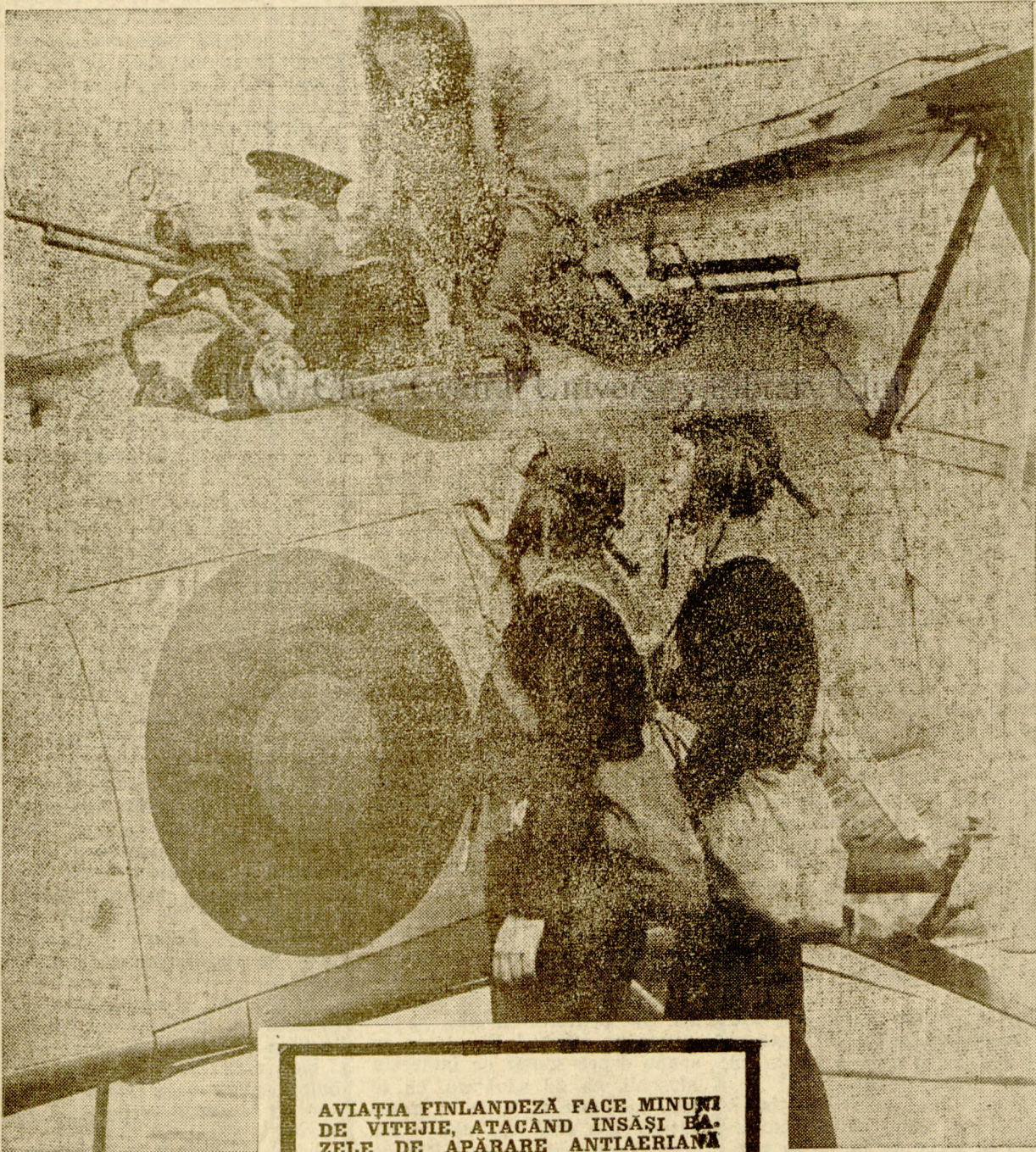

279742

De toate PENTRU TOTI

No. 7
ANUL XIII
13 FEB.
1940

SUPLIMENT LA REALITATEA ILUSTRATA

AVIAȚIA FINLANDEZĂ FACE MINUȚI
DE VITEJIE, ATACÂND ÎNSĂȘI BA-
ZELE DE APĂRARE ANTIAERIANĂ
ALE ARMATEI RUSE.

FAPTELE ȘI VORBELILE ZILEI

I CUM SCRIM PENTRU SĂTENI

Avem tipărituri care-și zic că ies „pentru săteni”. Astfel am în mână un ziar, care-și zice „Foaia Județului Vâlcea. Publicație pentru săteni”.

În tipărițiile de acest soi, te-ai aștepta să găsești un grai ca pentru săteni, adică cu propoziții scurte și cu cuvintele înțelese de ei. Cu toate acestea, găsești dimpotrivă. Ce se tipărește pentru săteni este ca și cum s'ar tipări pentru orașeni.

Cine scrie pentru sate nu se gândește că nu trebuie să scrie boierește. Deaceea, de ce foli pomenite mai sus i se zice „publicație”? Țăranul dacă știe de vorba aceasta, o știe doar din vestirile percepțiilor: „Publicație de vânzare”. Deci pentru el vorba aceasta are ceva de spaimă și de amenintare... Oare pe cine l-o mai fi vânzând?...

Atunci cum trebuia să zică?... Să-i fi zis „Tipăritură pentru săteni”, că așa înțelege toată lumea.

Dacă te uiți acum în numita foaie, găsești rostiri ca: „să fie traduse în faptă”. Ce să știe săteanul de o asemenea rostire?

La fel cetim cuvinte ca: complexat, în loc de întregit, suprema obligație, în loc de cea mai înaltă datorie, alimente în loc de hrană și multe ca acestea.

Este adevărat că toate acestea sunt culese dintr'o vestire oficială a județului cu pricina și pe care ziarul pomenit numai o dă și el pe paginile sale. Deci cărmuitorii ziarului s'a apăra spunând că nu e scrisul lor. La aceasta însă eu le-aș răspunde că n'au decât să nu dea astfel de vestiri chiar cu vorbele lor, ci să le traducă pe românește. Nu! așa? Dacă am avea să dăm ceva din franțuzeste, am da înțelesul lor pe românește. Apoi tot așa, dacă avem de dat pentru săteni un scris prea boieresc, trebuie să-l turnăm în limba neaoșă românească.

Dar aș merge și mai departe cu răspunsul meu... Ei, atunci hai să vedem cum e și scrisul vostru pentru țărani.

Credeți însă că e mai bun? Redactorul, când se așterne la masă să scrie, de loc nu se gândește să scrie că pentru sate,

El scrie ca și cum articolul lui ar fi să iasă într'un ziar din București.

Astfel, tot acolo, cetim într'un articol: „au luat o amploare deosebită, prin marea manifestație”; „momentul festiv”; „individualismul anarhic”; „substanțialul său discurs”; țara pacifică”; „împrumuturi oneroase” și altele ca acestea.

Dar dacă scriem astfel, de ce mai spunem că scriem pentru țărani? Ce are să înțeleagă țăranul; când va ceti cuvântul ca amploare și pacificată?

El știe din școală doar de Oceanul Pacific, dar de țară pacificată? Ce să fie asta? cumva stropită cu apă din Oceanul Pacific?

Iată la ce nu se gândesc domniile care scriu pentru săteni. Să nu ni se spule însă că azi și țărani înțeleg astfel de cuvinte.

Ferească Dumnezeu! Sunt destui orașeni care nu le înțeleg. Îl prinzi destul de des cu mâța'n sac.

Mulți scriu și le folosesc greșit, fiindcă nu le știu ce înseamnă. Atunci ce să mai crezi de țărani?

II PENTRU OM SAU PENTRU TABĂRĂ?

Vrând-nevrând, cetitorul de azi dă peste scrisul sportăresc. Ori îl ceteste, ori nu, dă peste el în oricare ziar și măcar din titluri prinde câte ceva din neastâmpărul sportiv din zilele noastre.

Dacă cumva însă un titlu îl va fura să mai alunece cu ochii peste câteva rânduri, va face descoperiri care-l vor pune pe gânduri. În adevăr, el va vedea că lupta cea mare este pentruca o tabără sportivă să întrecă pe alta. Pentru aceasta se duc una să se lupte cu alta, pleacă dintr'o țară în alta, pentruca o tabără dela noi să se măsoare cu una dela Belgrad sau dela Atena ori Budapesta și așa mai încolo.

Pe calea aceasta merge toată vânzoleala sportivă din ziua de azi. Dar cetitorul obișnuit va rămânea pe gânduri. El știe ce se spune despre sport: că întărește mușchii, că dă sănătate, că te face mai tare la lupta cu greutățile, că o duci mai mult la tăvăleală, că toate împotrivrile nu te pot răpune atât de ușor. Și

se înțelege, nimenea nu va avea nimic împotriva. Fiecare se va gândi că viața în aerul slobod și în plină mișcare te oțelește mai bine decât viața de zăcere în cafenea ori cea de țintuire la masa de cartoforie dela club. Da, fără îndoială, cultura fizică nu poate să nu aibă părtași, fiindcă e vorba de sănătate.

Dar dacă ești obosit de ce joci? Și ce cauți la dracu'n praznic, dacă e vorba să dai cu picioarele într'o minge? Oare musschii nu se întăreau tot așa, fie că te zbunguiai la Atena, fie că te fugăreai la Galați?

Ei, aici e aici. Asta e pacostea. Jucătorii sunt plățiți și siliti să joace pentru tabără. Deaceea sunt înfrânți, când sunt prea ostentivi.

Dar atunci ce mai câștigă sănătatea, când tu te zbuciumi fiind ostentiv? Mai degrabă te istovestii.

Acestea sunt ereziile din sportăria de azi. Ea deloc nu se uită la luptător, la întărirea trupeiace a lui. Deaceea nici nu umblă să dobândească aceasta, căutând să poștească pe toți tinerii unui oraș la o asemenea oțelire. Sportăria își are taberele ei închise, cuprinse în câțiva inși și lucrează totdeauna ca tabără, nu ca o silință de a sprinteni pe toți locuitorii unei localități. Ea pășește cu tabăra ei și atât. Mai încolo nu-i pasă. Tabăra să iasă bine, și apoi se laudă cu: Iată ce biruințe am dobândit în sportul brăilean; iată ce cinste am adus orașului nostru!

Cum așa? Pentrucă ai cutreerat cu 22 de inși după tine, înseamnă că a săltat Braila?

Ba de loc. Ea va sălta când tot insul va îndeplini într'un fel oarecare poruncile culturii fizice.

Dacă taberele acestea ar lucra ca niște școli, pentruca tot insul să se frământa cu trupul pentru sănătate, da. Dar de asta nici vorbă nu e. Lumea e chemată doar să se uite cum se luptă cei 22.

Ei și? Ce e cu asta? Cu ce mă întăresc eu, dacă zac și fumez, în timp ce celălalt se zbuciumă?

Iacă erezii sportive care trebuie să piară, dacă este vorba ca sportul să aducă vreun folos. Fă treabă la tine acasă și nu tot umbra după Atena și Budapeste!

ARHIM. I. SCRIBAN

URA DE DINCOLO DE MORMÂNT

DIN INSEMNĂRILE UNUI AVOCAT

de H. SCHOBERT

Avocatul Eberti se uită cu mirare la femeia care intră și nu putu să-și oprească un gest de neplăcere — cecece i se întâmpla foarte rar!

Femeia era înaltă și slabă. O rochie neagră de lână și un șal îi atârnavă în cute largi cari fiind ude din cauza ploii ce cădea păreau grele, iar tivul rochiei, ud și murdar, se târa, fâșâind urît pe parchet.

Mergea teapănă, iar sigura ei n'avea nici o expresie. Ochiul îi erau stinși, iar buzele fără culoare, aproape cenușii.

Părul îi cădea greoiu pe frunte și obraji, astfel că abia puteai să deosebești unde se isprăvea și unde începea pălăria de care atârna un vâl lung, negru.

Avocatul observă toate acestea, dintr'o singură privire, pe când cu mâna îi arăta, politicos, să ia loc lângă birou.

Ochiul său încercat presupuse că străina avea peste patruzeci de ani; nu era bogată, poate chiar săracă. Dar în mișcările ei domoale și atât de sigure încât păreau automate, femeia avea ceva care-l făcu pe avocat să șovăie în părerile sale.

Abia acum, la lumina lămpii, lângă care se afla, o cerceta fără ca ea să bage de seamă. Pe obrazul stâng avea un semn mare cât un bob de mazăre, iar în cutele din jurul nasului și în cearcănele ochilor, se vedeau umbre verzui — ca la o moartă. Măinile care se odihneau în poală și alte căror mânuși erau vechi țineau câteva flori, aproape veștede, cu un miros straniu, pe care avocatul abia acum îl simțea.

El se lăsă pe spate în jilțul său și întrebă, mai rece și mai scurt decât îi era obiceiul:

— Cu ce vă pot servi?

— Am venit să-mi fac testamentul — răspunse vizitatoarea, cu o voce fără timbru, și vă rog ca, încă astăseară să-mi trimiteți copia lui cu un curier.

— Asta o să-mi fie imposibil.

— Totuși, trebuie s'o faceți.

Avocatul se enervă de tonul scurt și categoric al femeii, care avea în felul de a fi ceva straniu, n'ar fi putut spune ce, căci ea nu se mișca, ba nici nu se uita măcar la el. Ochiul îi priveau în gol.

Femeia începu:

— Eu, Maria Dederich, născută

Rustan, str. Arcului 14, las ca moștenire câștigul lozului No. 1417, în valoare de un milion de mărci, ce se trage la loteria statului, exclusiv, surorii mele. Bărbatul meu n'are să pună mâna pe nimic. Asta e dorința mea nestrămutată. Poftim lozul.

Avocatul se îndreptă și se rezeamă de speteoaza scaunului. El privi curios figura nemișcată din fața lui.

Va să zică, femeia nu era săracă, avea bani. Totodată el își aminti că loteria se trăgea abia azi. Cum putea străina să știe dinainte cine câștigă?

La urma urmei, secretarul lui trebuia să știe mai bine lucrul acesta, fiindcă avea și el un loz la loterie.

Dar își aminti din nou de prezența străinei.

— Așa dar, aveți un bărbat? întrebă el scurt. O parte din averea d-tale i se cuvine oricum, dacă nu sunteți divorțați. Are dreptul să ceară aceasta.

— Divorțați nu suntem. Dânsul m'a părăsit pentru o altă femeie. M'a părăsit pe mine și pe copilul meu. Copilul a murit între timp. Nimic nu mă mai leagă de el.

Glasul îi era lipsit de orice vibrație iar fața imobilă ca de ghips, și avocatul înțelese atunci pe bărbatul care a părăsit o astfel de femeie, fără viață, sumbră, respingătoare.

Se stăpâni totuși și scrisese:

„Eu Maria Dederich, născută Rustan...

Deodată simți broboane de sudoare pe frunte. Trebuie să se rezime de spatele jilțului, căci mirosul acelei femei sau a florilor ei veștede, îl făcu aproape să leșine.

— Așa dar, îl desmoștenești pe bărbatul d-tale? întrebă el, ca să umple liniștea.

— Absolut! Și nici nu țin să ascund aceasta. La ce bun aș face-o? urmă vocea rece, fără ca trupul să se miște câtuși de puțin. El m'a hărățit, prin fagădueli și rugăminți, să fur ultimii bani ce-i rămăseseră sărmanei mele surori și celor cinci copii ai ei, depe urma morții cumnatului meu. Și cu acești bani îl urmau la Londra, unde ne cunumarăm. Planuri, proiecte, alte femei mâncau banii păcatului. Copilul meu și cu mine muream de foame, până ce m'am întors singură cu el în Ger-

mania, ca să-mi câștig pâinea și să-mi pot întreține copilul. Pe neașteptate însă, apărui bărbatul, îmi luă, cu dreptul ce-l avea ca soț, micile mele economii, și mă lăsă pentru a doua oară singură.

Avocatul se uită pe fereastră; ploaia și ceața se întreceau.

— Povestea d-tale e tristă, zise el și priceu ura împotriva soțului d-tale, însă legea...

Ea râse scurt. Râsul ei era straniu.

— Legea nu mă privește. Eu îl urăsc pe acest om, îl urăsc dincolo de mormânt și ura mea este mai tare ca moartea.

Acum, ca și mai înainte, nici o tremurare în glas, nici o mișcare a trupului. Pe avocat îl trecu un fior.

— Intre timp ai mai auzit ceva despre sora d-tale și familia ei?

— Nu! Dar toți trăiesc, astfel că pot să repar cecece bărbatul meu a păcătuit față de ei. Iar acum e timpul cel mai nimerit.

— Așa dar, să notez desmoștenirea bărbatului d-tale.

— Vă rog.

În momentul acela, privirea lui căzu asupra ceasului din perete, care arăta exact ora 5 și jumătate și se întoarse iar la florile veștede pe care doamna Dederich le ținea în mâna stângă, fără să le mai părăsească.

Când, în sfârșit plecă, avocatul deschise larg ferestrele. Groaznicul miros ce-i pătrunsese în piept și plămâni, îi luase răsuflarea și avocatul simțea că se îmbolnăvește.

Pe scara de serviciu a casei din str. Arcului 14, portăreasa tocmai dădea fetei sale chibriturile, ca să aprindă lămpile de pe sală. Ea se uită după dansa cum suia sprintenă scările, pe urmă se întoarse, căci cineva deschise ușa.

— Bună seara, d-na Dederich zise ea înfășurându-și mâinile în șorț după ce o recunoscu pe aceea care intră.

— „Urătă vreme! — Dar cum arăți! Desigur că ai fost iar la ciemitir“.

Doamna Dederich dădu din cap. — Toate astea nu-ți mai pot ajuta; o să te îmbolnăvești. Moartea îți este depe acum întipărită pe față.

— Sunt numai flămândă și obosită, doamnă Duerk și mi-e frig. Mi-e grozav de frig!

— Păi, afunzi du-te sus, fă-ți o cafea și culcă-te în pat. Pe urmă viu și eu la d-ta sus, să-ți ajut cu ceva.

Portăreasa se uită după dânsa cum urca scările și clătină din cap — Parcă-i moartă, își zise ea. Parcă-i cu adevărat moartă!

Când fetița se întoarse, o opri.

Era deja aprinsă lumina când a venit d-na Dederich? o întrebă dânsa.

— Doamna Dederich? Dar nici n'am văzut-o. Nu cumva o fi venit acum, răsede fetița, uitându-se mirată la mama sa.

— Ba da! chiar acum.

— Dar eu n'am văzut-o.

— Ba trebuia s'o vezi, căci a suit scările în urma ta. Doar am vorbit cu ea.

— Nu se poate, mamă!

— Ah, ce copil prost ești! Nu mai vezi nimic.

Și dădu un brânci fetiței.

— Ba eu văd foarte bine, mamă, se apără ea. Sacul pentru pâine de la Dederich e agățat de clanță. Aștăzi e plin. Are în el cel puțin șase jîmble. De alaltăieri, în fiecare zi se tot umple. Dece nu și-a luat înăuntru?

— Cum, a lăsat sacul cu pâine să atârne afară? întrebă cu interes femeea. Acum o să și-l ia cu ea înăuntru. Mă duc eu mai târziu să văd ce face. Femeea aceasta nu mai e întreagă la minte.

Între timp, portăreasa se duse în odaia ei, aprinse lumina, își făcu un ibric de cafea și urcă la d-na Dederich.

Într'o cafenea mizeră dela marginea orașului, un bărbat cu înfățișarea neîngrijită stătea la o masă, cu capul rezemat în mâini.

Hotărît, nu mai avea nici o posibilitate de trai. Tot ce încercase, dăduse greș. Prin mîntea lui se perindau mii de idei, care ar fi putut să-i ajute, dacă se realizau, dar nici cel mai mic gând nu se îndreptă spre o reîntoarcere la femeea lui. Acolo cel puțin ar fi găsit un acoperiș și mîncare caldă. La urma urmei, era dreptul lui. Și poate că, cu ajutorul copilului, Maria se va îndupleca și-l va primi la ea.

Plăcut nu era, dar n'avea încotro și în situația sa, era singurul lucru ce-i mai rămăsese de făcut.

Ce bine că mai avea la el cheia dela intrare! Putea astfel să o surprindă și dacă avea norocul s'o nierească într'un ceas bun, cine știe, poate-l iartă.

Se interesase atât de puțin de viața ei sufletească, încât vedea în ea numai unealta supusă lui, la ori ce mișcare. El credea că vechea ei pasiune pentru dânsul o mistuia și nu bănuia deloc ura sălbatecă pe care dânsa de mult o simțea împotriva lui.

În clipa aceea, ușa se deschise, iar un băiețel aduse odată cu zia-

rele și lista câștigătoare a loteriei statului, care apăruse chiar atunci, și i-o puse pe masă.

Fără să se gândească, Dederich trase foaia spre el și ochii lui lunecară pe cifre. El personal nu avea niciun loz, însă Maria avea într'adevăr unul. Da, Maria își cumpărase un loz, cu câțiv ni înaintea. Își amintea foarte exact. Numărul trebuie să fie însemnat în carnetul lui de notițe. Femeea lui declarase atunci că va juca lozul cât va trăi.

El își scoase carnetul murdar și-l deschise, mai mult în glumă decât în serios. Și însăfârșit, găsi numărul lozului, aproape șters.

Acum ochii îi lunecară, cu interes, pe coloanele de cifre și deodată i se sui sângele în cap, cu atâta violență, încât trebui să-și apese degetele pe artere.

Câștigul principal era de trei milioane mărci iar Maria jucase o treime.

Bărbatul sări în sus și se clătină, de parc'ar fi băut prea mult.

Se asvârli cu atâta juțeală în tramvai încât fu cât pe-acți să cadă. Luă tramvaiul care ducea spre strada Arcului.

Ferestrele erau neluminate; așa dar, nimeni nu era acasă. Maria se vede că dusese lucrul și luase cu ea și copilul. Atunci, locuința era goală.

Un plan drăcesc îi trecu prin minte și-l făcu să se înfioare. Cine prezintă lozul capătă banii. Ce-ar fi dacă ar alerga sus, ar căuta lozul și l-ar lua?

Întinzând capul, se uită pe coridorul luminat. Părea gol. Dacă cumva s'ar fi aflat acolo d-na Duerk care-l cunoștea? Ei și dacă-l vedea, nu era nici o nenorocire. Ca soț, nimeni nu-l putea opri să-și viziteze soția.

Se mai uită odată pe coridor, dar nu văzu pe nimeni. Atunci deschise repede ușa și din doi pași dispăru în cotitura scării. O luă apoi mai încet. Inima-i bătea cu putere, picioarele-i erau ca de plumb.

Cu degetele tremurânde făcu lumină și se uită cu frică în jurul lui. Nimic nu se mișcă. Atunci deschise ușa odăii. Privirea i se îndreptă spre birou. Era în acelaș loc; nu era decât un an de când plecase el.

Dederich se uită spre ușa de alături care era închisă.

— Mario! strigă el cu jumătate glas, pe urmă mai tare: Mario!

Nimic nu se mișcă.

Se uită din nou împrejur. Era liniște și atunci începu să caute — să caute! Scormonea serbăru cu degete hrăpărete; însă nici banii, nici lozul nu erau de găsit. Maria le găsisese desigur o altă ascunzătoare.

Bărbatul își mușcă buzele și cu lăcomie se opreau ochii pe fiecare bucățică de hârtie ce-i cădea în mână.

În cele din urmă, găsi printre fel de fel de vechituri o punguliță de piele, cu trei mărci nou-nouțe.

El le lăsă să-i alunece în buzunar unde nu se aflau decât câteva monete de nichel.

Deodată, clopoțelul sună pătrunzător. Dederich sări în sus, înspăimântat. Încet și tremurând ca un hoț, puse capacul pe birou și rămase ascultând. I se părea că auzia afară voci.

Și iar sunetul acela ascuțit. Mai asurzitor, mai prelung ca înainte.

Poate era nevastă-sa, poate era poliția care-l căuta.

Afară auzi pe cineva spunând:

— Știam că e aci. Abia acum un ceas am vorbit cu dânsa.

Când lumina lămpii căzu pe fața palidă a lui Dederich care deschidea ușa, o voce de femeie dădu un țipăt.

— Doamne, dar nu e ea! Este...

— Eu sunt Dederich, soșu. Nu mă mai cunoașteți, d-nă Duerk?

— O, și încă cum te cunosc! Răspunse femeea și se întoarse cu un gest de dispreț.

— Dar cum de-ai intrat aci, în locuința încuiată? Și soția d-tale unde e?

— Nu-i acasă. O aștept și eu, zise al pe un ton nevinovat. Mă întreb cum am intrat? Păi mai am cheile, d-nă Duerk.

— Asta nu-i permis! strigă ea. Am să spu proprietarului. Soția d-tale nu mai vrea să știe de d-ta. El dădu din umeri.

— Fă ce vrei! Până una-alta, eu sunt stăpân aici. Și ce vrei d-ta? întrebă el pe băiatul care ținea o scrisoare în mână și stătea lângă femea, neștiind ce să facă cu scrisoarea.

— Scrisoarea aceasta trebuie să o dau aci. E dela collectorul loteriei.

Dederich îi luă, plin de demnitate, scrisoarea din mână.

— Dă-o încoace, băiete! Știu despre ce e vorba. Am câștigat. Veste asta îți va fi răsplătită.

Atunci scoase o marcă și spuse pe un ton proteguitor:

— Ține băiete! Joacă și tu la loterie!

Și vru să închidă ușa. Însă d-na Duerk îl îmbrânci și trecu pe lângă el. Fusese mai iute decât dânsul. Mormăitul ei nedeslușit nu-l întelese, însă nu voia s'o facă mai bănuitoare decât era. Poate că altfel ar alerga la poliție și se temea de ea.

Spuse deci amabil:

— Vrei să-mi ții de urât, d-nă Duerk?

— Vreau s'o văd pe soția d-tale.

— Soția mea nu e acasă.

— Ba e cu siguranță aci. Și e bolnavă, pe deasupra.

— D-nă Dederich! strigă ea.

Nici un răspuns. Dar cu cât i se obicinuiău ochii cu întunerecul, cu atât contururile mobilelor sărăcicioase deveneau mai vizibile. Două

paturi, un dulap, o sofa și în fața ei o masă.

Pe sofa părea că se afla întins cineva.

D-na Duerk simți că n'o mai țin genunchii. Ea apucă lampa și lumină odaia.

Pe sofa se afla întinsă Maria Dederich, în rochia ei neagră, udă, cu un mănunchi mic de floricele vestede, cu pălăria încă pe cap, și nu mișca.

D-na Duerk puse lampa jos, se aplecă asupra femeii culcate, o atinse pe frunte și pe mâini și scoase deodată un tipăt puternic.

— E moartă! — Rece și moartă!

August Dederich veni din odaia cealaltă și se apropie de sofa. Genunchii lui tremurau.

— Ce spui, d-na Duerk? întrebă el răgușit.

— E moartă!

— Poate numai leșinată!

Dederich s'usesse acesteia într-o doară, deși vedea bine că portăreasa avea dreptate.

— Mă duc să chem un doctor!

— Da, da, pe doctorul Zeuner de alături!

Cu capul gol, bărbatul coborî scările simțind o bucurie nesăbuită. Să fie viața atât de generoasă cu el? Intr'adevăr atât de bună? — Bani! aceștia mulți și fără femeea pe care nu o iubea!

Doamna Duerk, neștiind dacă trebuia să plece sau nu, rămase în prag.

Deodată se deschise ușa din coridor a apartamentului alăturat și o femeie bătrână scoase capul prin crăpătură.

— Dar ce este? I s'a întâmplat ceva d-nei Dederich?

Cea întrebata îi făcu semn cu amândouă mâinile.

— Vino încoace, d-nă Rathke. Multe s'au întâmplat. Bărbatul ei a venit iar.

Și făcu un semn cu capul arătând spre scară.

— Așa — așa! Ei, și ea vrea să-l mai reprimească?

— Păi e moartă! șopti d-na Duerk, și apucă brațul vecinei. Moartă de tot! Tocmai acum când a câștigat la loterie. Da, da, să-raca.

— Moartă? întrebă speriată d-na Rathke. Bănuiam eu! De trei zile n'a mai luat înăuntru sacul cu pâine și n'a tras perdeaua dela bucătărie. În fiecare zi am sunat dimineată și după masă, dar nimeni nu i-a deschis.

— Nu-i așa. răspunse cealaltă. Nu-i nici un ceas de când am vorbit cu ea. A venit udă și înghetată dela cimitir, dela mormântul Lenuței. Avea câteva flori în mână și eu i-am spus: „Fă-ți o cafea și culcă-te în pat. Parcă ai fi moartea în persoană! Da, d-nă Rathke, chiar așa arăta, de te speriai de ea. S'a culcat pe sofa cu rochia udă, cu

pălăria pe cap — și acum nu se mai scoală niciodată!

— Ai vorbit astăzi cu ea, D-nă Duerk? întrebă pe un ton de îndoială cealaltă. Dacă nu mi-ai spune-o d-ta, n'aș crede-o. Ești sigură că astăzi ai văzut-o?

— Mă întrebi tot așa de neîncrezătoare ca și Ida mea, zise portăreasa inciudată. Tot așa a spus și ea când s'a dus să aprindă lumina, că n'a văzut-o, cu toate că-i trecuse chiar pe sub nas.

— Pot să intru și eu în casă?

— Sigur — ușa e deschisă. El s'a dus să aducă doctorul. Și ști ce mă supără mai mult? Că hoțul acesta va căpăta toți banii. A părăsi-l-o și noi am ajutat-o cum am putut. Vezi d-nă Rathke ce nedreaptă e viața! Și să fi văzut cu ce măreție a dat băiatului dela loterie o marcă, ca și când nevastă-sa n'ar fi muncit din greu ca să strângă acești bani! Parcă mai puțin nu putea să-i dea.

Cu genunchii tremurând, ea se târî înaintea d-nei Rathke, spre odaia din față și se așeză lângă soba rece. Nu știa ce avea, dar simția o spaimă grozavă.

Femeile se uită una la alta pe urmă d-na Duerk apucă brațul celeilalte.

Însă înainte de-a putea spune ceva, ușa se deschise și Dederich intră împreună cu doctorul.

Aceștia abia aruncă o privire asupra moartei și zise:

— Păi decesul trebuie să se fi produs de cel puțin trei zile. Nu vedeți petele morții și nu simțiți mirosul de cadavru?

După sentința doctorului, Dederich își acoperi ochii cu mâna ca și cum ar fi fost adânc mișcat.

— Sărmana Maria! Dece n'am venit mai devreme? N'ai fi murit atât de singură. Vreți să fiți atât de bun și să întocmiți un certificat de deces? întrebă el pe doctor.

D-na Duerk se apropie.

— Asta nu se poate. Acum un ceas femeea aceasta se afla pe scară și a vorbit cu mine, plângându-se că-i e frig și că e obosită.

— Imposibil, d-nă dragă, trebuie să fie o confuzie.

— Vorbiți ca și când n'aș cunoaște-o pe d-na Dederich de patru ani! Tot așa de udă-i era rochia ca acum, și venea dela cimitir, de la mormântul Lenuței; florile le are încă în mână!

— Și Lenuța e moartă? întrebă Dederich mirat. Asta nici nu știam.

— Păi d-ta nu ști nimic despre familia d-tale! Il muștră portăreasa. Dar nu-i nimic.

Dederich deschise cu șovăire capul biroului. Ij era frică de ochii d-nei Duerk, căci în birou erau toate deavalmă și nevastă-sa era foarte ordonată.

Din ce pricină să fi murit sărmana mea nevastă? întrebă el.

— Asta o să se vadă la autopsie.

Deocamdată eu nu pot decât să confirm moartea și să anunț poliția — zise doctorul, scurt.

Dederich se îndreptă. Deodată se auzi soneria.

— Cine o mai fi? întrebă el nervos.

Ultimile zile pline de lipsuri îi apăsau trupul.

D-na Duerk dădu fuga afară.

— Un domn e aci și vrea să vorbească cu d-na Dederich! strigă ea.

— Lăsați-l să intre.

Cu o mișcare repede. Dederich îi dădu doctorului o coală albă de hârtie, în momentul când intră cel mai tânăr secretar al avocatului Eberti.

— Trebuie să predau aci acest document și vă rog să-mi confirmați primirea, zise el, arătând un plic mare.

Dederich întinse mâna.

Dar aducătorul trase scrisoarea îndărăt.

— D-na Dederich însăși trebuie să-l primească și să iscălească de primire.

— Doamna e moartă. Eu sunt soțul. Cred că ajunge. Domnul de aci va confirma aceasta.

Funcționarul se uită mirat dela unul la altul.

— Moartă? Acum două ceasuri a fost la avocatul Eberti și a stat cu dânsul de vorbă.

D-na Duerk dete un tipăt.

— Aci trebuie să fie o eroare, zise Dederich convins. Soția mea n'are ce căuta la avocat. Știți ce conține scrisoarea?

Toți patru se uitau atenți la tânăr și intimidat de aceste priviri, el bâlbâi:

— Este copia testamentului.

— Ce testament?

Dederich, de spaimă, răgușise de tot.

— Testamentul cui? întrebă el încă odată scurt.

Doctorul stătea gânditor, reze-mat cu spatele de birou... Va să zică un al doilea care spune că ar fi văzut în cursul acestei zile pe această moartă, care fără îndoială era moartă de mai multe zile.

— Ați recunoaște pe doamna? întrebă el. Ați spus că ați văzut-o astăzi după masă.

— Pe la orele 6. Sigur că aș recunoaște-o!

— Vă rog, veniți atunci cu mine.

El luă lampa, deschise ușa de alături și-l lăsă pe funcționar să intre.

Fața palidă de moartă a Mariei Dederich, era acum în plină lumină.

— Da, ea e! zise tânărul după ce aruncă o privire scurtă.

— De unde sunteți atât de sigur?

Secretarul explică cum intrase femeea cu florile vestede în mână și cu figura teapănă de moartă, cum rochia ei se târa fășând pe podea, și cum i se păruse suspectă atât avocatului cât și secretarului astfel că acum era exclus să se înșele.

— De altfel, adăugă el, d. avocat vă va spune acelaș lucru. La dânsul în odaie a stat multă vreme.

— Așa da, avocatul Ebertil complotă doctorul.

Da, acesta era un martor de care nu te puteai îndoi.

— Telefonează-i imediat tinere că doctorul Zeuner are nevoie de el. Să aibă bunătatea și să vie în strada Arcului 14.

Portăreasa își înfășură iar mâinile în șort, tremurând de groază.

— Un strigoi! Un strigoi a fost! murmură ea.

Dederich cântăria scrisoarea în mână.

— Nu sunt oare îndreptățit să deschid scrisoarea, d-le doctor? întrebă el, cu vocea răgușită. Eu sunt doar soțul.

— Așteaptă mai bine, îl povățui doctorul. Avocatul Eberti va fi în curând aci.

Doctorul luă lampa, se duse în dormitor și examină din nou, cu deamănuntul, moarta.

Pe urmă veni, tăcut, înapoi.

Apariția avocatului rupse tăcerea. El ținea pălăria în mână și găfăia, obosit de urcatul scărilor. Salută pe doctor cu o puternică strângere de mână, iar pe ceilalți, dând din cap.

— Numai câteva cuvinte lămuritoare, spuse doctorul. Am fost chemat la o moartă, care cu siguranță că a încetat din viață acum trei zile. Funcționarul d-tale și cu portăreasa susțin că ar fi vorbit cu ea acum câteva ceasuri. Trebuie să fie neapărat o eroare, o confuzie și sper că declarația d-tale va aduce lumină în afacerea aceasta întunecoasă.

— Vorbești de d-na Dederich? Da, femeea aceasta a fost într'adevăr la mine.

— Întrebarea e numai dacă d-na Dederich, pe care o crezi d-ta, și cu moarta de alături sunt aceleași.

— Să vedem! zise avocatul drept răspuns. Pe femeea aceea aș recunoaște-o dintr'o mie.

Trecură în odaia alăturată.

Eberti aruncă o singură privire asupra moartei și spuse imediat:

— Da! ea este. Era va să zică o muribundă. Astfel se explică aspectul acela ciudat.

— Dar această femeie e moartă de cel puțin trei zile! Nu simți ce miros greu exală și nu vezi petele de cadavru depe obrazul ei?

— Inexplicabil, murmură medicul.

Avocatul se retrase repede în odaia cealaltă, căci altfel ar fi căzut. Și acolo, Dederich stătea la masă abia răsufilând, ținând în mână scrisoarea pe care o deschisese între timp și la care privea țintă.

— Nu este adevărat. Aceea nu a fost femeea mea — ea este doar de trei zile moartă. Am să atac testamentul.

— Nimeni nu vă oprește, răspunse avocatul, dar moarta care

mi-a povestit întreaga ei viață, era convinsă că nu o s'o faci.

— Așa — așa! răspunse el pe un ton batjocoritor. Atunci s'a înșelat. De ce să n'o fac? V'a spus și asta?

Eberti preferă să tacă. Aci toate erau înfricoșătoare. Ar fi plecat imediat, dar îl ținea ceva, ca'n lanțuri.

— De unde știa nevestă-mea că lozul a ieșit? întrebă Dederich, bănuitor. Abia astă seară s'a tras loteria, iar la d-ta ea a fost pe la 5 și jumătate!

— Exact!

Și avocatul văzu înaintea lui ceasul — asupra căruia, în după amiaza aceea, își îndreptase din întâmplare privirile — cu o claritate care-i lua orice îndoială.

— Poate știți și unde e lozul? întrebă Dederich abia stăpânindu-se.

— Se află în cassa mea de bani. Soția d-tale mi l-a dat azi după amiază și l-a lăsat la mine când a plecat.

— E o escrocherie! strigă acum Dederich, căci el știa că nu va mai ajunge la bani. O înșelătorie infamă.

Il amenință cu pumnul pe avocat, spumegând de furie.

— Dar am aci martori! O moartă nu mai poate face testament și femeea mea este moartă de trei zile!

Glasul răsună în toată casa. Coridorul era plin de oameni curioși.

Avocatul își încheie paltonul și se pregăti să plece.

Cei doi domni coborâră scările. La ușe, își ridicară gulerile dela haină și pe urmă se uitară unul la altul.

— Ce părere ai de această istorie, dragă doctore?

— Ne aflăm în fața unei enigme.

— Dacă n'ai fi d-ta, d-le avocat...

— Ei bine, îți repet încă odată, că iau sub jurământ identitatea femeii!

Eberti își îndreptă pălăria.

— Nici eu nu fac parte din turma superstițioșilor. însă astăzi, aproape că aș intra și eu în rândul proștilor și aș crede în minuni! Clienta mea a știut dinainte că o să câștige, deși lozul nu eșise; ea mi-a mai spus că bărbatul ei o să se reîntoarcă și o să încerce totul ca să-și dobândească drepturile pe care credea că le are. Totodată ea a afirmat că între timp, bărbatul va muri. Asta rămâne de văzut. Pe chipul lui nu prea citeai că ar avea de gând să moară. însă duhoarea femeii, florile din mâna ei, rochia umedă și neagră — de unde poate să aibă o moartă de trei zile, tivul rochiei umed și murdar și hainele leoarcă?

Doctorul dădu din umeri.

— Acum rămâne să-mi mai spui despre ura femeii dincolo de mormânt și tragedia e gata.

— Chiar așa! Mi-a spus cuvânt cu cuvânt: „Ura mea este mai tare ca moartea și străbate dincolo de

mormânt”. Dragă doctore. în viața noastră am fost oameni sănătoși; cu toate acestea, putem noi să zicem, pentru că inchipuirea noastră încetează aci, că moartea este un hotar de netrecut? Noi suntem doar niște făpturi nedesăvârșite. De unde siguranța că știm totul? Dar rămâi cu bine, doctore mă duc la club.

*

Insfârșit, se depărtaseră depe coridor și scară toți curioșii din imobilul în care locuia familia Dederich. Plicul desfăcut, testamentul mototolit, erau aruncate pe jos. Nimic nu se mai auzea, doar ploaia bătea regulat în geamuri.

Dederich sta ghemuit pe sofa și se uita fix la lampă.

Cu cât se gândea mai mult, cu atât se îngrozea mai tare. Cu ochii holbați se uita la ușa închisă a odăii de alături.

Dacă ar veni la el!

Timid, se uită împrejur și ascultă. Afară ploaia cădea tot mai tare și pentru o cameră de hotel nu avea bani destui. Aci cel puțin, și dacă era frig, stătea măcar la loc uscat.

Exista totuși un remediu împotriva frigului și a fricii.

*

Atâția bani mai avea el ca să-și cumpere țuică. Sări repede în sus, ascultă la ușa din coridor și părăsi, nevăzut, casa. În cârciuma de peste drum își cumpără rachiu și cu sticla bine umplută, veni îndărăt la locuință. își turnă un pahar și-l dădu pe gât dintr'odată.

După aceea i se făcu cald și se simți ușor. Zâmbi. După al doilea pahar era cât se poate de bine dispus. Ce-i mai păsa de moarta de alături? Ce-i mai păsa de ziua de mâine?

O oboseală ca de plumb îl cuprinse. Se culcă pe canapea și căzu într'o stare de toropeală.

I se păru că trupul slab al Mariei Dederich intră pe ușă, și ochii ei negri sticloși se îndreptau spre el, cu o expresie de ură nemăsurată.

Cu un strigăt răgușit, Dederich sări în sus și căută parcă să se agațe de ceva.

Tremurând, se uită în jurul lui. Observă că lampa se stinsese și că un întuneric adânc îl înconjura. Mirosul greu de petrol în aerul rece și îmbăcsit al odăii i se puse înăbușitor pe piept.

Goli sticla toată.

Alcoolul își făcu din nou efectul și iar îl chinui visul. Dar de data asta mai îngrozitor.

El simți cum dinți lungi și galbeni i se înfingeau în gât, cum ceva îi sugea sângele și râdea înspăimântător.

Sări iar în sus. Se împletici spre fereastră...

A doua zi, când funcționarii poliției sosiră, nimeni nu le deschise ușa.

Și găsiră în prima odaie pe August Dederich spânzurat de fereastră.

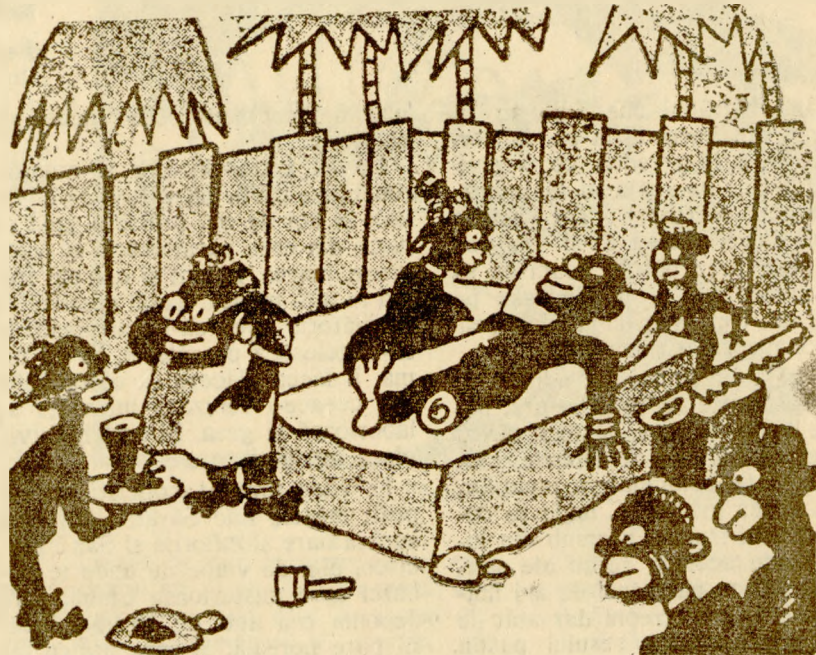
G. R.

Una după alta...

CHIRURGUL GENEROS

— Aș vrea să știu de ce pe toate doamnele din imobilul ăsta le-a salvat pompierii și eu am fost nevoită să cobor singură!

— Piciorul amputat îl veți da săracilor!

NOROC...

X.: — E groaznic, totuși soția mea trebuie să aibă totdeauna ultimul cuvânt.

Y.: — Ai noroc. A mea nu ajunge niciodată la ultimul cuvânt.

Bunicul: — Fetele tinere de azi nu mai știu să roșească. Pe vremea mea, era cu totul altfel!

Doris (15 ani): — Dar bunicule, ce li se povestea oare?

CONVERSAȚIE

EI: Crezi că sărutările sunt nesănătoase?

Ea: Nu știu... N'am fost niciodată...

EI: Ce? N'ai fost niciodată sărutată?

Ea: N'am fost niciodată bolnavă după ce am fost sărutată.

CLAR DE LUNA

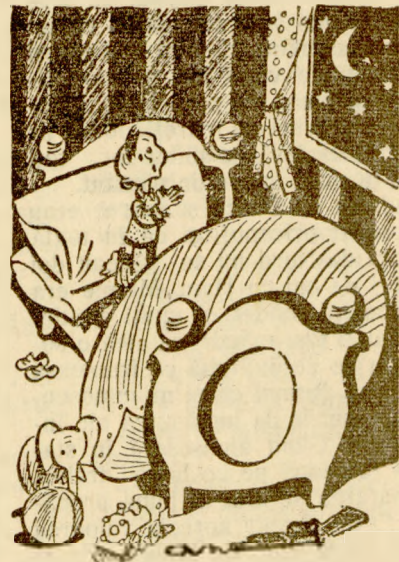
EA: Ai să mă iubești totdeauna așa?

EL: Da...

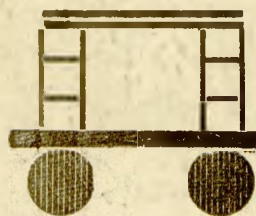
EA: Jură!

EL: Jur.. numai câteodată o să-mi permit să mă așez lângă tine, pe bancă.

RUGACIUNE...

— Și te mai rog, Doamne, nu-l mai lăsa pe tata să aibă și alți copii. N'are habar de felul cum trebuie să-i crească,

CĂRUȚA

CU AUR

de JAMES SANCHERSON

Când bătrânul Joe Sullivan eșea din gospodăria sa, în zori de zi, spre a vedea ce vreme era, privirile sale puteau să îmbrățișeze tot orizontul. Tot aci, la poarta sa, îi plăcea să-și fumeze ziua pipa, prea bătrân acum ca să mai muncească și bizuindu-se pe copiii săi, trei fii și două fiice, pentru conducerea exploatării.

Cu câtă mândrie își admira el câmpiile aurite cu grâu și orz, pășunile verzi pe care pășteau cirezi întregi de boi și mai departe, înaintea siluetei estompate a munților, valea aceea grațioasă, unde se cocea cel mai frumos porumb din lume! Toate acestea erau ale sale. Venise aci cu patruzeci de ani înainte, într'un car greoiu dar atât de mic în imensitatea șesului pustiu. Pusese stăpânire pe aceste ogoare, cărora le dăruise toată energia și toată puterea sa. Pe măsură ce recoltele tășneau din pământul fecundat și arbuștii tineri deveneau pomi viguroși, spinarea sa se încovoia, fața i se brăzda tot mai mult, barba îi devenea sură iar picioarele sale bătrâne și nervoase se îndoiu. Toată forța mușchilor săi trecuse în pământul acesta productiv.

Slăbită de muncă, soția sa, tovarășe credincioasă în zile bune și rele, simțea ca și dânsul, că n'aveau să mai întârzie multă vreme pe acest pământ. Ei ar fi fost totuși mulțumiți de viața lor, pe care acum o priveau ca pe o luptă îndelungată și plină de măreție, dacă ar fi știut că lasă copiilor lor, toți mari, aceeași iubire de pământ.

E drept că David și Jasper erau agricultori pricepuți și că în toată Dakota de Nord nu se găseau doi dresori de cai ca Ham, Minnie era o menajeră model, și mulți gentlemen ar fi fost mândri să aibă o soție atât de desăvârșită ca frumoasa Christina. Numai că ei nu cunoscuseră ceasurile de luptă grea ale începutului. Când ajunseseră în stare să priceapă pe ce lume trăiau, exploatarea se afla în plină propășire. Ei nu puteau aprecia valoarea operii bătrânului. Cu toate astea, ei s'ar fi mulțumit cu soarta lor, îndeplinindu-și în mod firesc sarcina zilnică, fără a se gândi că mai există și altfel de viață. Dacă David

n'ar fi făcut nenorocita aceea de călătorie...

David, întreprinzător și aventuros, citise cărți. La vârsta de douăzeci și doi de ani prinsese gust să plece din casa părintească, să vadă orașe, marea, munții și oameni trăind în altă muncă. Tatăl crezuse că o călătorie avea să-l instruiască și să-i ofelească caracterul. Și pe urmă, îi făcea plăcere să ofere fiului său cece-i refuzase lui viața sa laborioasă și grea. Și astfel, David plecă într'o zi.

El văzu munții acoperiți de zăpezi; marele Lac Sărat, California, surzătoare și înflorită și San Francisco, plin de viață, de unde te imbarci spre misterioasa Chină, spre Japonia cea atât de stranie, încât îți pare nereală, și spre atâtea insule oceanice, unde existența e ușoară și dulce.

Se întoarse după un an și curând bătrânul tată pricepu că viața de țară îl apăsa greu pe fiul său mai mic. Adesea, el vorbea fraților și surorilor sale de minunățiile ce văzuse. Existau în Sud și la Vest, în Munții Stâncoși, oameni cari se îndeletniceau cu căutatul aurului, aur găsit de-a gata în pământ. Și asta era desigur mai bine decât să muncești atâta și să scoți din țarină câteva semințe fără valoare. Oamenii aceștia realizau în câteva luni averi mari, putând apoi să-și încruciseze brațele, să se ducă unde poșteau, să plutească spre țările himerice, pe care n'aveau să le cunoască niciodată, ei, copiii umili ai câmpului, încovoiați de eforturile zilnice cheltuite cu acest pământ ingrât, care nu producea nimic prețios.

Frații și surorile îl ascultatu, a-vizi. Iar tatăl lor vedea cum după asemenea convorbiri nu mai aveau chef de lucru.

Intr'o zi se opriră la fermă niște oameni, în trecere. Ei se duceau la „Rockies” (Munții Stâncoși) în etape mici, cărând cu ei tot echipamentul minerilor. Erau căutători de aur. Se descoperiseră filoane noi în munți și se duceau să-și încerce norocul.

Din momentul acela bătrânul înțelese că fiul său îl va părăsi, dar

nu bănuia că nenorocirea sa avea să fie cu mult mai mare.

— Tată, zise într'o seară fiul cel mai mare, cu un glas gray, nu te-ai înșelat, suntem hotărâți să plecăm...

— Suntem? repetă bătrânul „A-dică nu vrei să pleci... singur?

— Ce-aș putea face singur? Dar cu ajutorul fraților mei pot să sper că voi reuși, iar surorile noastre se vor ocupa cu gospodăria.

Mama începu să plângă, fără să spună un cuvânt. Pe fața tăbăcită a bătrânului, brazdele se pronunțară.

— Și tu, mica mea Minnie, zise el cu glas schimbat, vrei să ne părăsești?

Fata întoarse frumosul ei cap, fără să răspundă.

— Nu vă opresc, zise tatăl. Voi disprețuiți pământul care v'a hrănit. Părăsiți pe părinții voștri, cari s'au sleit înainte de vreme spre a vă face vouă viața mai frumoasă. Duceți-vă, duceți-vă în munți, brațele bătrânului Sullivan nu sunt încă ruginite...

Gătlejul sărmanului bătrân se strânse. El adăogă mai încet:

— Dar dacă... într'o zi... veți duce dorul căminului părintesc... atunci... să veniți. Vor fi totdeauna aci cinci locuri pentru cei cinci copii ai mei.

Și când plecară, după două zile, moșneagul rămase mult timp în fața porții sale, cu mâna la ochi, privind cum căruța lor cu boi se îndrepta încet spre munți.

*

Timp de opt luni, opt luni lungi, de suferințe, de privațiuni, de oboseli, de speranță și desnădejde, aventurierii avură o penibilă existență de nomazi, pe malul torentelor impetuoase, în care se joacă rapidul somon, în pădurile cele mari de pini întunecați și de cedri centenari, unde mesteacănul aruncă nota vie a scoarței sale argintii, în pădurile acestea mari, care par fără sfârșit și fără ieșire și pe care noaptea le strivește cu o tăcere atât de greoaie. Zile după zile rățăciseră prin munți, printre canonuri, ai căror pereți abrupti repercutau sinistru scârțâiturile căruței grele, îngrijorați și muți, în fața specta-

colului formidabil al acestor stânci suprapuse la înălțimi vertiginoase, grămădite parcă aci de niște uriași.

De cincizeci de ori poate, își stabiliseră lagărul pe un țărm de mare, la marginea unei păduri sau pe un platou măturat de o briză aspră, crezând de fiecare dată că au găsit locul cel bun, filonul care avea să-i îmbogățească. Dar locul nu merita să fie exploatat sau sosiseră prea târziu și minerii scoteau sub ochii lor, din pământ, o adevărată avere.

Hotărât, n'aveau șansă. La început fuseseră lipsiți de experiență, dar, după ce trăiseră trei luni în munți, alături de doi mineri canadieni, se pricepeau acum ca orice miner al câmpiilor de aur. Dar șansa, ah! șansa aceea perfidă, se încăpătâna să nu vie...

Minnie și Christina își pierduseră voioșia și nostalgia căminului părintesc începuse să-l chinuiască pe Ham, fratele cel mai tânăr. David și Jasper, întunecați și încăpătânați, conduceau expediția, hotărârau fără să-i consulte măcar pe ceilalți, prea orgolioși spre a mărturisii că regretau și ei uneori ferma liniștită unde se născuseră.

Opt luni... opt luni lungi... Se vor duce oare și mai departe?... P... Se depărtaseră de malurile fluviului Missouri, se urcaseră din nou pe munții „Bitter Root”, la Vest, spre a se apropia de granița Canadei. Și aci, în valea Munților Stâncoși, șansa, obosită de atâta fugăreală, se lăsă prinsă, într'o seară. Poposeau de șase zile în această sălbatecă regiune, când târnăcopul lui Jasper dădu de „coșul cu portocale” (grup de mari pepite de aur) atât de visat.

*

Gemând, scârțâind, lovind uneori cu butucul roților pereții înguști ai defileului, căruța urca încet, trasă anevoie de boi. David și Jasper îi îmboldeau cu glasul și cu bățul. Ham mergea înainte, cu ochii la pândă, cu carabina încărcată pe braț și adesea se întorcea spre a privi cu dragoste convoiul greu, care nu mai avea mult până să termine periculoasa trecere a munților.

Aur... aur frumos... posedau acum din belșug în fundul căruții. Ceeace recoltaseră ei în patru luni de muncă, le permitea să realizeze de o sută de ori frumoasele vise pe care David le făcuse după călătoria sa. Se întorceau acum bogăți spre casa părintească. Aur... aur frumos.

Cincizeci de zile de drum, pe toate timpurile, din zori până'n amurg, îi apropiase de regiunea natală. Înfunțați cu curaj în acești terribili „Rockies”, cu înfățișarea inaccesibilă, vegheau atent tezaurul lor, iar cele două fete mergeau eroic în urma căruței. Peste gră-

Cu o sforțare supremă, Ham trecu podețul ce ducea spre casa părinților săi.

mezile de aur înghemuiau cu greu cortul lor și uneltele de menaj cele mai utile. Încă dela începutul plecării ei trebuiseră să arunce, din lipsă de loc, uneltele lor, târnăcoapele cărora le datorau averea. Defileul suia. Foarte înalți, în față, se ridicau albi de tot, în mantaua lor de hermină, ultimii munți din lanțul Munților Stâncoși. Dincolo de aceștia începea coborâșul spre șes, spre locurile unde văzuseră lumina zilei. Niște tinde gigantice spânzurau peste trecătoare și vântul înghețat se izbea cu vuiete sinistre de stânci. La dreapta și la stânga, obeliscuri naturale și monstruoase își ridicau spre cer capetele lor milenare. Cărarea șerpuiau, ocolea piramide înfiorătoare, haosuri fantastice și deodată atingeau o prăpastie, în fața căreia boii se opreau înfricoșați.

Urcau, urcau mereu, în bătaia vântului înghețat. Când trecerea era mai grea, cei trei frați își împreunau forțele împingeau roțile, dar din dimineța acelei zile și până atunci nu avuseseră unde poposi iar acum erau cu toții vlăgu-iți.

Nu se dădură însă bătuți. Trebuiau să iasă din defileul acesta, înainte de a se înnopta.

Ce tăcere deodată în jurul lor!

Priviră cerul uniform de murdar, de un cenușiu negricios, care părea că se coborâse. După un scurt timp începu să ningă din ce în ce mai tare și mai repede.

Boii epuizați, tremurând fricoși, înaintau cu greu. Ezitau să pună picioarele, ghicind pericolul pră-

păștiilor trădătoare, invizibile în zăpada aceasta care ascundea totul sub marele ei cearceaf alb.

În față, Ham, pipăia terenul, dădea indicații cu un glas slăbit, care abia de se auzia în tăcerea aceea mare a morții.

Curând se porni un vânt în vârtej, ridicând volbure nebune, orbind pe călători și tăiându-le respirația. Nu se mai vedea nimic alt decât sarabanda aceea albă, care te făcea să pierzi simțul orientării. Vitele nu mai înaintau, gemând plângător.

Vântul sufla cu atâta violență încât trebuia să te lipești de granit ca să nu cazi.

Cele două surori, înțepenite de spaimă, se strângeau una lângă alta, biciuite de vijelie și pe obrajii lor curgeau lacrimi ce înghețau imediat.

Dar drumul trebuia continuat dacă nu voiau să moară. Și frații cei mari îndemnară din nou boii, în vreme ce Ham încuraja fetele.

Mai parcurseră încă vreo câțiva zeci de metri, prin vârtej, mașinalicește. Frigul le îngheța până și gândirea. Mergeau poticnindu-se prin zăpada care îi hărțuia. Pierduseră noțiunea timpului.

Deodată Minnie scoase un țipăt dureros:

— Christina!... Christina!...

Fata se oprise dreaptă și palidă, cu mâinile crispate pe o spiță a roții. Roata se întoarse încet și Christina căzu pe zăpadă, fără să scoată un sunet, leșinată.

— În căruță... În căruță...

În vreme ce Minnie și Jasper se

sileau s'o reînufletească pe sora lor, ceilalți doi aruncau bagajele pe jos spre a face loc în căruță. Apoi o întinseră pe Christina tot inertă și înfășurată într'o pânză de cort, pe un pat de pepite de aur. Minnie o acoperi cu blănuri.

Și înainte, cu orice preț, căci imobilitatea îi condamnă la moarte.

Pe măsură ce urcau, aerul devenea tot mai rece, iar zăpada cădea mai încet, mai chinuitoare. Drumul, care deabia se vedea, trebuia mai mult ghicit, metru cu metru, cu bastoanele, în fața boilor. Ham și Jasper aveau impresia că zăpada sta să se năruie sub picioarele vitelor și că tot carul cu boi se va rostogoli în prăpastie.

Nu vor atinge deci niciodată ultima potecă a uriașului munte... Atâta energie cheltuită spre a sfârși atât de stupid în singurătatea aceea înghețată, departe de orice suflare omenească.

*

Hotărît, erau urmăriți de ghinion. Unul din boi căzu în genunchi. Celălalt, extenuat, nu mai putea înainta. Noaptea se ridica din a-dăncuri Dacă-i învăluia întunericul, erau definitiv pierduți. Ar fi trebuit, da, ar fi trebuit să ușureze puțin căruța. Viața micutei, viața tuturor merita aceasta și tezaurul lor ar mai fi rămas încă destul de respectabil.

David și Jasper, aruncară în zăpadă, aur, mult aur.

Înainte, înainte, trebuia trecută ultima cămare din vârf, chiar de-ar fi fost să moară boii la ieșirea din munți.

Animalele se ridicară. Sub sfortarea lor și a oamenilor, căruța o porni încet, prea încet, când noaptea sosea atât de repede.

Nebuni ce erau, voiseră să străbată munții aceștia de netrecut și se duseseră de bunăvoie la moarte. Și făcuseră toate acestea pentru aur...

Nu cumva aurul îi apăra acum de frig... Ce valoare avea averea aceasta care după ce i-a întârziat în munți, îi va nenoroci acum...

Aur... Dar acum aruncau mereu aur în zăpadă, pentru a ușura căruța unde Christina, care era poate acum în agonie zăcea alături de Minnie, întepenită de frig.

Aur... Aur cu grămada. N'avea mai multă valoare ca pietrișul de care era lipit. Și era toată bogăția lor pe care o risipea pe lîntoliul zăpezii, spre a plăti muntelui ucigător prețul de răscumpărare al surorilor lor.

Vitele mergeau ceva mai repede, simțindu-și sarcina ușurată.

Haide, încă puțin curaj. Vijelia se potolea. Zăpada devenea mai puțin deasă.

Înainte!... Îndărătul ultimului vârf înghețat se ghicea imensitatea, coborârea spre șes.

Sfortare supremă. Cheltuiau ultimile resurse ale energiei lor. Înainte!... Înainte!...

Căruța era acum goală. Da, goală. Aruncaseră în vânt, puțin câte puțin, tot tezaurul și toate visele lor. Dar primejdia trecătoare era biruită. Înaintea lor începea scoborișul, iar soarele avea să lucească în ziua următoare pentru ei toți.

Și în tăcerea cea mare a amurgului, Ham zise, arătând spre Nord-Vest un punct invizibil.

CIUDATUL RITUAL AL REGILOR

CARI SE SINUCID

Sunt cunoscute popoarele sălbatice care-șiucid regii în momentul când aceștia dau dovada unui început de degenerare fizică sau morală.

Cazurile pe care le vom relatea mai jos sunt însă cu mult mai interesante, dovedind că unele noroade preferă să-șiucidă regele în plină vigoare fără a mai aștepta simptomele declinului, fixând deci o limită, după care regele nu mai poate domni și la expirarea căreia trebuie să moară.

În anumite părți din India meridională, perioada fixată era de doisprezece ani. Astfel, provincia Quilacare este guvernată de un rege care la sfârșitul termenului de domnie dă un mare ospăț brahmanilor. El pune în ajun să se construiască o estradă de lemn, acoperită cu covoare de mătase. Apoi, se duce cu mare pompă să se îmbăieze într'un bazin, în sunete de fanfară, iar când isprăvește baia, se duce la templu, face rugăciuni înaintea idolului și apoi, în fața întregii asistențe, ia niște cuțite foarte fine, cu care își taie nasul, urechile, buzele, asvârlind mereu de parte de el aceste rămășițe ale trupului său, până ce pierde atâta sânge încât începe să ametească.

Acesta e semnalul sfârșitului și pentru a sfârși, regele își taie gâtul.

*

Regele din Calicut, provincie de pe coasta Malabarului, poartă titlul de Samorin sau Samory. El pretinde că ar sta cu o treaptă mai sus decât Brahmanii și că superiorii i-ar fi numai zeii; pretenție acceptată de poporul său, dar nu și de Brahmani, cari nu-l socotesc decât un Sudra. Altădată Samorinul trebuia să-și taie singur gâtul, în public, după doisprezece ani de domnie. Datina aceasta se împlinea ca mai sus. El dădea mai întâi o serbare tuturor nobililor săi, cari erau foarte numeroși, iar după os-

— Ce importă aurul și plăcerile, himerele în care ne-am legănat. Nu suntem noi așteptați în căsuța noastră bătrână unde tata și mama au plâns absența noastră? Să nu regretăm nimic. Am fi putut plăti mult mai scump experiența noastră.

Să recitim în bibliie povestea fiului rătăcit. Suntem mult mai bogăți decât am fost la plecare, căci am învățat să prețuim dulceața căminului părintesc!

B. E. A.

păt, se suia pe eșafod și-și tăia be-regata în văzul întregii adunări. Trupul său era apoi ars cu mare pompă și cu nesfârșite ceremonii, iar mai marii țării alegeau un nou Samorin. Ce reprezenta acest obicei? O ceremonie religioasă sau civilă? Nimeni n'ar putea s'o spună, dar pe la sfârșitul secolului al XVII-lea, acesta s'a modificat întrucâtva. După doisprezece ani de domnie, Samorinul modern dă o mare serbare, care durează douăsprezece zile. La sfârșitul acestei petreceri, aceia dintre invitați cari au poftă să-și câștige un tron cu prețul unui act disperat, — croindu-și drum cu arma în mână printre treizeci sau patruzeci de mii de paznici și ucigându-l pe Samorin în cortul său — se grupează patru câte patru și pornesc la luptă.

În anul 1695, scrie un călător englez, avu loc una dintre aceste serbări și un cort fu ridicat în apropiere de Pennany, port situat la vreo 15 leghe spre Sud de Calicut. De data aceasta nu se găsiră decât trei oameni dispuși a încerca această faptă disperată. Ei se aruncară, înarmați cu săbii și scuturi, asupra paznicilor; dar după ce se uciseră un mare număr dintre ei, fură uciși la rândul-le. Unul dintre acești desperați avea un nepot de 15—16 ani, care se ținuse aproape de unchiul său, în timpul atacului; când își văzu unchiul căzut, copilandrul pătrunsese în cort, furișându-se printre soldați și lovi pe Majestatea Sa în cap; el l-ar fi trimis cu siguranță pe lumea cealaltă dacă lampa care ardea peste capul regelui, n'ar fi parat lovitura; și, înainte de a putea încerca o alta, paznicii îl uciseră. Cred că acest Samorin mai domnește și acum. Mă afluam în ziua aceea pe malul râului și auzii tunurile bubuind timp de trei zile și trei nopți în șir.

Călătorul englez, a cărui povestire am citat-o, n'a asistat el însuși la serbarea pe care o descrie, dar a auzit dela distanță descărcăturile de tun.

B. A.

CALHIDOSCOPE

DONIZETTI

Gaetano Donizetti, cunoscut ca autorul a trei opere cari obținură un mare succes până în timpurile cele mai apropiate de noi: „Favorita“, „Lucia de Lamermoor“ și „Fiica Regimentului“, a fost unul dintre cei mai fecunzi compozitori ai lumii, dacă nu chiar cel mai productiv.

Facilitatea cu care lucra era atât de mare, încât el putu serie, în decurs de numai 15 zile, o partițiune în două acte, „Elixir d'Amore“ și instrumenta o întreagă operă, în 30 de ore. Aceasta este fără îndoială, un record.

A văzut lumina zilei la Bergamo, în anul 1798, ca fiu al unui slujbaș modest, ceea ce nu-l împiedică totuși să facă studii serioase. Tatăl său voia să-l vadă în barou, dar el șovăia între două arte pentru care se simțea dotat, arhitectura și muzica.

În cele din urmă, muzica fu aceea care ieși învingătoare și el urmă cursuri de armonie și contrapunct. Dar fiind lipsit de fonduri, se făcu soldat, ca să poată lucra liniștit și la cazarmă el compuse primele-i drame lirice.

Una dintre ele fu jucată și plăcu publicului foarte mult: după acest succes, Donizetti fu scutit de serviciul militar.

Între anii 1820 și 1830, Donizetti compune un mare număr de opere, uitate azi cu desăvârșire, dar jucate pe atunci la Roma, Neapole, Mantua, Venetia, Genua, Palermo, etc. El îl imita într'un chip desăvârșit pe Rossini.

Cu „Anna Boleyn“ și cu „Elixir d'Amore“ operă bufă, el se desparte de maestrul său și dă dovada unei sensibilități apreciabile, a unei verve de netăgăduit și în același timp, a unor plăcute calități melodice.

În 1833, Donizetti scrie „Lucrezia Borgia“ care, după ce e jucată la Paris, îi aduce un proces cu Victor Hugo. Pierde procesul și trebuie să-și modifice libretul, astfel că din italiene, persoanele piesei devin de origine turcă.

„Lucia de Lamermoor“ se joacă la Neapole fără mare succes, dar în schimb, devine un triumf la Paris.

Dealtfel, compozitorul nu întârzie de-a veni în Franța, unde-și câștigă publicul obicinuit al Operei Comice și Operei Mari cu „Fiica Regimentului“ și cu „Favorita“.

Donizetti nu rămâne însă decât puțin timp la Paris de unde pleacă apoi în Austria, devenind aci diri-

gintele corului bisericesc imperial; se întoarce însă după câțeva vreme din nou în Franța, producând opere noi, a căror soartă variază.

Compozitorul moare la 1848, lăsând 64 de opere.

REGULUS

Niciuna dintre figurile ce s'au ilustrat în istoria Romei n'a putut dovedi o mai impresionantă mărimie și dragoste de neam, decât acea a lui Regulus, consul în anul 267 a. Chr., care în cursul primului războiu punic a comandat prima flotă romană ce-a cutezat să mute teatrul ostilităților pe teritoriul Cartaginei. Flota aceasta număra trei sute treizeci de vase și transporta patruzeci de mii de legionari. Regulus debarcă în Africa, pustii bogatele câmpii cartagineze și ocupă Tunisia chiar la porțile mării cetăți.

Cartaginezii nu aveau tenacitatea Romanilor și îngroziți la gândul unui asediu, cerură să negocieze pacea, dar Regulus le puse condițiuni jignitoare.

Astfel se făcu că mercenarii din solda lor, comandanți de Lacedemonianii, îi bătură puțin mai târziu și cu desăvârșire pe legionarii lui Regulus, care fu făcut prizonier, împreună cu 500 de oameni.

El rămase cinci ani prizonier; dar cum războiul se târăgăna și Carthagina dorea pacea, de care

depindea prosperitatea sa comercială, Regulus fu trimis la Roma, spre a-i convinge pe cetățenii săi să facă schimb de prizonieri și să negocieze pacea. El își dădu cuvântul că de nu va izbuti în misiunea sa, se va întoarce și se va preda singur învingătorilor.

Când ajunse în patrie, Regulus refuză să treacă porțile Romei, sub cuvânt că acum nu mai era decât un sclav cartaginez. În loc să-i sfătuiască pe senatori și pe popor să facă pace, el le spuse să refuze cu energie orice negociere.

Apoi, neținând seamă de rugămintile soției sale Marcia, și ale copiilor săi pe cari nu-i lăsa să-i îmbrățișeze, sub cuvânt că nu mai era demn de aceasta, el reveni la Cartagina, ținându-și cuvântul dat, fără să se sinchisească de supliciile care-l așteptau.

Legenda spune că ar fi fost ucis de Cartaginezi, în anul 255, fiind vârit într'un butoiu în ai cărui pereți se aflau înfipte lame tăioase, și aruncat din vârful unui munte.

O PARTIDĂ DE ȘAH CARE A DURAT 11 ANI

Prin 1925 luă sfârșit o partidă de șah care atrăsese atenția întregii lumi șahiste, pentru motivul că durase, nici mai mult nici mai puțin, decât 11 ani.

Cei doi șahiști englezi, Ernest Jackson și Mac Gregor începură lupta în anul 1914. Ei nu iăcuseră însă decât trei sau patru mișcări, când începu războiul mondial. Catastrofa aceasta nu-i împiedecă totuși pe cei doi matadori, dintre care unul sta la Londra iar celălalt la Liverpool, să continue jocul. Urmară luptele dela Marna și Tannenbergh, se încheie pacea dela Versailles și Saint Germain, diplomații se așezară la masa verde de la Spaa și Geneva, se încheiară și se anulară convenții și pacte, dar lupta eroică pe tabla de șah tot nu se terminase încă.

Ei își lăsară timp pentru fiecare trășătură și nu deplasau ușor figurile. Lui Jackson i-au trebuit odată patru luni până să-și miște regina. În cele din urmă, Jackson reuși totuși să-l împresoare pe regele adversarului său Mac Gregor. „Mat!“ — cea mai lungă partidă de șah din istoria modernă, luase acum sfârșit, după mai bine de 11 ani.

Jackson a calculat apoi că adversarii au folosit în medie câte două luni pentru fiecare mutare. Partida s'a jucat între Londra și Liverpool pe cale telegrafică.

UNDE MERGEM?

TEATRE:

ALHAMBRA: „Pe frontul Alhambra numai nouăți“. În pregătire: „Alhambra în floare“.

ALHAMBRA-BABY: „Baby iubeste“.

CARUBUS: „Radio-Tânase“.

COMEDIA: „Taifun“.

NISSA: „Nuca de Cocos“.

CINEMATOGRAFE:

ARO: „Ultima noapte“.

CAPITOL: „Cântecul desertului“.

CARLTON: „Moartea obosită“.

ELYSEE: „Stan și Bran aviatori“.

FEMINA: „Plăcerea nebunilor“.

MIORIȚA: „Vin ploile“.

NISSA: „Viață furată“ și „Aventuriera“.

OMNIA: „Bengall“ și „Stan și Bran eroi fără voce“.

PALAS: „O noapte de pomină“ și „Oameni de mâine“.

REGAL: „Antanta cordială“.

RIALTO: „Orașul blestemăților“ și „Nevestele șirete“.

ROXY: „Razzia“.

SELECT: „O fată căzută din cer“.

TRIANON: „Andy Hardy milionar“.

ATILA

„BICIUL LUI DUMNEZEU”

Contemporanii săi l-au numit „Biciul lui Dumnezeu” și el însuși obicinuia să se laude, spunând că tarba nu mai crește acolo unde pune copita calul său.

In raporturile sale cu Roma, Atila avea pretenții mari și când acestea erau satisfăcute și le reînnoia, pe un plan și mai larg.

In vremea când Atila și fratele său luară succesiunea unchiului lor, devenind regi ai Hunilor, imperiul roman era împărțit în două. El avea un împărat al Apusului, la Roma, și un împărat al Răsăritului, la Constantinopole. Ambii erau însă slabi și poporul pe care-l guvernau, se molesise.

De jur împrejurul acestui imperiu mișunau feroce triburi barbare, care invadau și jefuiau granițele țărilor civilizate, dar erau prea ocupate cu războaiele pe care le duceau între ele, pentru a constitui o primejdie serioasă.

Atila proiectă să unească toți barbarii sub o singură conducere a sa. Dacă reușea să facă aceasta, cucerirea lumii devenea o jucărie pentru el.

Cuceritorul își începu cariera prin uciderea fratelui său, proclamându-se rege al tuturor Hunilor. Apoi, parte prin cuceriri, parte printr-un sistem de alianțe și protectorate, el își spori imperiul, până când ajunse a se întinde dela Rin până în Asia Centrală.

Primul său atac asupra Romanilor fu dat împotriva imperiului de Răsărit. O hoardă de barbari, mai mult desbrăcați, trecu Dunărea și înfrânse armatele romane, în trei bătălii, distrugând șaptezeci de cetăți. Se abătură ca un ciclon de foc asupra suburbiilor Constantinopolului dar zidurile capitalei erau prea puternice pentru ei.

In cele din urmă, se încheie pacea. O mare parte din peninsula balcanică fu cedată lui Atila și pe lângă aceasta, împăratul Theodosiu fu nevoit să întreprindă tributul pe care-l plătitese până atunci regelui hun.

„Palatul” lui Atila, situat în partea de sus a Ungariei, era o

reședință cam ciudată pentru stăpânitorul unei jumătăți de lume. Și în tot imperiul Hunilor nu exista o singură cetate. Poporul său era format din păstori, cari descoperiseră că era mai avantajos să fure turmele altora decât să se muncească ei cu creșterea vitelor.

Capitala lui Atila era o îngrămădire de corturi și colibe de pământ, cu câteva căsuțe de lemn pentru aghiotanții regelui, grupate în jurul unei palisade înalte. În lăuntrul acestei îngrămădiri se afla casa regelui — clădită ca și celelalte, în întregime din lemn — și câte o casă separată pentru fiecare dintre numeroasele sale soții.

Câteva dintre aceste case ale femeilor erau frumos mobilate, dar în interiorul lui Atila domnea, în schimb, cea mai strictă simplitate. In vreme ce ofițerii săi mâncau și beau din vase de aur și argint — jurate de prin cetățile călcate de hoardele barbare — cupele și farfuriile de pe masa regelui erau toate de lemn.

Atila nu mânca decât carne și n'a pus niciodată gura pe pâine. Singurul produs al regnului vegetal, pe care-l aprecia, era vinul.

Dar Hunii nu rămăseră multă vreme inactivi. Honoria, sora lui Valentin, împăratul Romei apusene, fusese exilată la Constantinopole, drept pedeapsă, în urma unei aventuri cu șamberlanul ei. Dornică de răzbunare, tânăra prințesă îi trimise lui Atila un inel, cu invitația s'o ceară de soție. Regele Hunilor se grăbi să-i ceară mâna și jumătate din imperiu de zestre.

Valentin refuză, iar Atila invadă Galia, Franța de astăzi.

Cetate după cetate fu rasă la pământ. Înaintarea Hunilor era un șuvoiu de sânge și foc. Femei, copii și preoți cădeau sub sabia, pentru împlinirea unei politici de teroare. Crezul lui Atila era un războiu total.

Dar îndărățul lui Valentin se afla Aetius, un om de reală abilitate și de mare curaj. El strânse o armată și ceru ajutorul răz-

bonicilor Vizigoți, vechi dușmani ai Hunilor. Într-o mare bătălie la Troyes, Atila fu învins și Galia salvată. Dar Atila strânse forțe noi și invadă Italia.

De data aceasta, Vizigoții găsiră că nu era treaba lor să se mai amestece. Cetate după cetate fu luată și Atila se pregătea să pornească spre Roma, când Papa Leo I îi ieși înainte și solemn îl pofti să facă cale întoarsă.

Legenda spune că în vreme ce Leo sta înaintea lui Atila, două figuri cerești au apărut — de o parte și de alta a Papei. Acestea erau Sfinții Petru și Pavel cari îl anunțară pe regele Hunilor că dacă nu se retrăgea imediat dincolo de Alpi, moartea avea să-l trăznească chiar pe locul acela. Atila părăsi, în grabă, Italia, cuprins de temeri superstițioase.

Deși trimisese din nou să ceară mâna prințesei Honoria, el se pregăti să se consoleze cu o nouă mireasă, frumoasa Ildico.

Căsătoria se celebră în palatul său de lemn, unde Atila mai sărbătorea atâtea alte nunți. Târziu în noapte, el se retrase, cu capul îngreuiat de vin, pornind spre camera unde-l aștepta mireasa.

Dar în ziua următoare se observă că în camera nupțială domnea o nemișcare și o tăcere care nu prevestea ceva bun. In cele din urmă, servii bătură la ușă și văzând că nu primeau nici un răspuns intrară în odaie. Ei îl găsiră pe Atila mort. Îi plesnise o arteră și cum el nu se putuse ridica, murise sufocat de propriu-i sânge.

La înmormântare, un tezaur fabulos fu aruncat în groapa sa, iar captivii cari o săpaseră fură uciși.

Dar în acest mormânt secret al lui Atila s'a îngropat și imperiul Hunilor, căci fiii și căpeteniile sale începură să se războiască între ei, împărțindu-și oamenii și slăbindu-și forțele în lupte de triburi.

S. V.

ȘTIINȚA ÎN RĂZBOIUL CONTRA RĂUFĂCĂTORILOR

Dacă furtul este rentabil pentru cel care-l făptuiește el este în schimb foarte puțin plăcut pentru cel care-i cade victimă. Iar constatarea aceasta nu e o noutate, ea datând din chiar clipa când a luat naștere proprietatea.

Astfel stând lucrurile, societatea a avut mereu preocuparea unei înțăriri a mijloacelor de siguranță și a neutralizării activității celor porniți cu gânduri rele. Iar în acest scop, s'au mobilizat întotdeauna mințile cele mai luminate și elementele cele mai capabile, care, după cum reese din analele polițiilor, și-au îndeplinit întotdeauna, cu conștiinciozitate, menirea. Ele au inventat astfel procedee ingenioase pentru prevenirea infracțiunii și pentru pedepsirea ei, în cazul când s'ar fi și produs.

Un inventator american a construit o mașină, cu care se poate controla dacă declarațiile unui individ sunt false sau sincere. Aceasta este „Detectorul de Minciuni”. Invenție ciudată, dar de mare utilitate pentru justiție. Se știe că atunci când cineva ocolește adevărul, mascându-l sub pretexte false, se aprinde la față, ceea ce înseamnă că eforturile pe care le face pentru a nu se trăda, determină o circulație neobicinuit de vie a sângelui. Dar mai sunt și minciinoși din naștere sau rutinați în asemenea practici, cari reușesc să-și mențină culoarea obicinuită.

Dar e exclus să nu se producă oarecari variațiuni în pulsația sângelui. Iar rolul detectorului de minciuni este tocmai să înregistreze aceste variațiuni survenite în circulație.

Experiențele făcute până acum cu această mașină au dat rezultate extraordinare. Printre alte cazuri rezolvate cu ajutorul hipersensibilității ei, a fost și eliberarea unui condamnat la muncă silnică, după doi ani de ocnă.

Un rol aproape tot atât de important îl joacă aparatul de fotografiat pe întineric, pus de curând la punct și bazat pe principiul cu care petrolistii scot clișee la orice adâncime în pământ, aceasta ușurându-le foarte mult munca, deoarece îi dispensează de sondagii inutile. Funcționând automat, cu ajutorul electricității, aparatul acesta înregistrează pe o peliculă specială, de mare sensibilitate, și la intervale ajustate după nevoie, câte o fotografie, fără a face cel mai mic

sgomot, și fără să aibă nevoie de lumină. Lăsat peste noapte într'o cameră, a doua zi se poate constata tot ceea ce s'a petrecut în răstimp, acolo. Cu ajutorul acestui aparat, a fost descoperit recent, la New York, autorul unor furturi însemnate, operate la o bancă dintre cele mai mari. Lucrurile păreau simple și totuși, de neînțeles. Din cassa secundară a băncii pusă în serviciul operațiilor zilnice, dispăreau regulat sume importante. De aceste dispariții era făcut răspunzător casierul care avea cheile și care în cele din urmă exasperat, demisionase. Dar lipsurile continuară și după plecarea lui, în ciuda cercetărilor întreprinse de poliție. Atunci se făcu apel la aparatul de fotografiat în întunec care fu montat în cea mai mare taină și cu obiectivul spre cassa de bani. În ziua următoare, când filmul fu dezvoltat și copiat, hoțul era descoperit.

Acesta nu era altul decât ajutorul de contabil, care sub rețex^t că avea de lucru până târziu în noapte, rămânea în biroul lui, de unde se strecura mai târziu în oel principal și descuia cassa, cu ajutorul unor chei false, pe care și le făcuse printr'un tipar de ceară, secretul broaștei fiindu-i cunoscut. Aparatul fotografic înregistrase pas cu pas, fiecare mișcare a hoțului și orice negațiune ar fi fost de prisos.

„Chromoscopul” este un alt aparat fotografic, cu patru obiective, care își are o aplicație în domeniul falsurilor. Trei dintre aceste obiective sunt prevăzute cu ecrane colorate, care se pot combina în fel și chipuri, obținându-se orice culoare dorim. Odată ce avem culoarea necesară, se fotografiază actul falsificat și, prin intervenția combinației, liniile textului șters ies la iveală, perfect vizibile.

Chimistul newyorkez, D. W. Peterson, ne făgăduiește o substanță menită a anihila încărcătura armelor. Dacă se vaporizează într'o încăpere cu câteva ore mai înainte, acest produs al său, armele introduse acolo nu vor mai putea fi descărcate, deoarece iarba din cartușe a fost atacată și descompusă, în câteva minute.

Un modest tehnician elvețian, Samuel Bucher, șef al serviciului electric din Fleurier (Neuchatel) și-a propus să rezolve problema spargerilor, pe cale științifică. El și-a dat seama că printr'o utilizare

ingenioasă a electricității se va ajunge la o victorie sigură împotriva răufăcătorilor, obicinuiți să înlăture cu ușurință orice alt obstacol.

După șapte ani de muncă asiduă, în micul său atelier, Samuel Bucher și-a atins ținta. Invenția lui a fost brevetată anul trecut de către guvernul elvețian și iată cum funcționează:

Ne aflăm în fața unei casse de bani. Inventatorul, nu numai că ne permite să încercăm o spargere, prin orice procedeu, dar ne mai pune la dispoziție cheile și mai mult decât atât, ne desvăluie secretul broaștei. Unul dintre noi se apropie de cassa și începe operația. Dar imediat ce a atins-o se aude într'o cameră depărtată sbârânitul strident al unei sonerii. Înțelegând că broasca e prevăzută cu o instalație de alarmă, prietenul nostru abandonează această cale și se decide să spargă un alt perete. Dar fenomenul se repetă. O cât de ușoară atingere și soneria sbârânie de-ți ia urechile. Toată suprafața casei este inviolabilă și „spărgătorul” se declară învins.

Sistemul acesta se poate aplica oriunde. Proprietarul unei vile ca și bijutierul, ale căror uși au fost prevăzute cu fișe de siguranță, vor fi anunțați la timp de vizita spărgătorului.

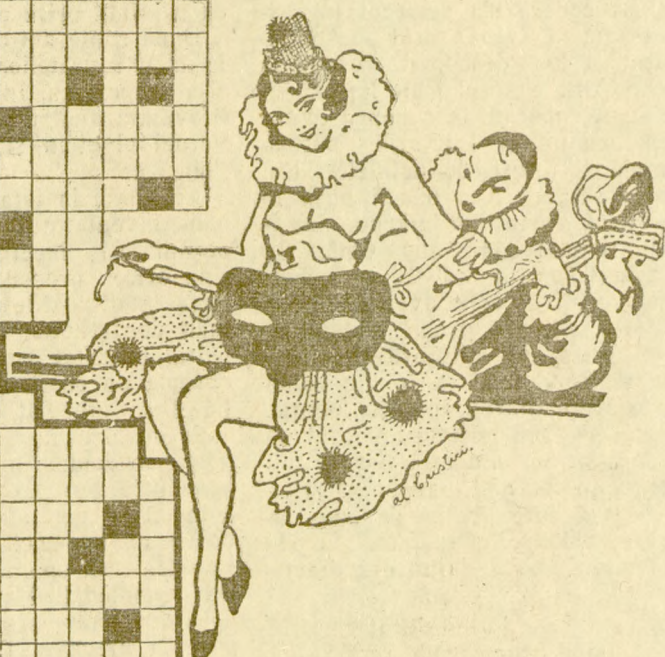
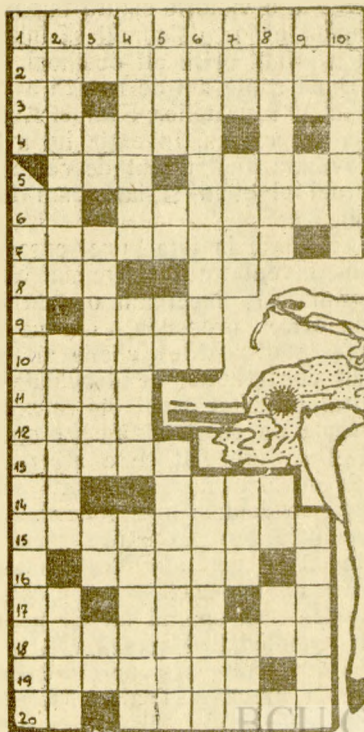
Ceva mai mult, instalația această protejează clădirea împotriva oricărui risc de incendiere, sporind astfel incalculabil, valoarea ei.

Se poate deduce de aci cât de valoroasă este invenția lui Samuel Bucher și câte aplicații își va găsi.

Distracții INSTRUCTIVE

IN PLIN CARNAVAL

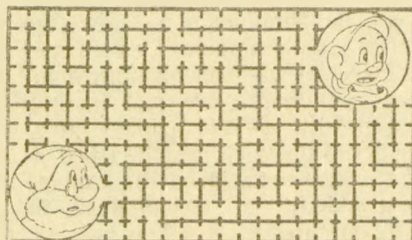
ORIZONTAL: 1) Timpul rezervat plăcerilor; imitație a bacanelor și saturnalelor. (art). 2) Politetă ce dă uzul lumii. 3) Inceputul plăcerilor. — Fantastic. 4) Oraș belgian caracterizat prin construcția sa! — Are nevoie de punct. — Litera potcoavă. 5) Häis! ...! — Când vrei să te mândrești te ... în pene! 6) Ah! — Linistit. 7) Copiliță. — Căpitanul! 8) Râu german având cursul întors. — ... îl privea cu un surâs, el tremura 'n oglindă. (Em.). 9) Mergi (lat) — Pictor olandez. 10) „Comnenul”. 11) Verișoară. 12) Simbolul... sinuciderii!? 13) Insemnat. 14) Prepoziție. — Bradype. 15) Se zice de o anumită fugă. 16) Ten. — Indispensabil oricărei vioare. — Asasinul din Düsseldorf! 17) Prefix. — $\frac{1}{2}$ dintr'un chiot. — Exprimă neplăcere. 18. Trupă de măști grotești întâlnită în Carnaval. 19) Mască. — Antonim căpitanului! 20) Zeu. — A scoate în relief.

VERTICAL: 1) Trec zilele voioase și orele surâd, în... vin de ambră... — Prima parte dintr'un vers de Virgiliu-Egloge x — 69 — (L'amour triomphe de tout). 2) Personaj comic al cărui costum e făcut din petece de toate culorile; întâlnit foarte des în Carnaval. — Căpitanul „brat de fier”. — Prăjitură făcută din chitre, stafide și rom. 3) Dintr'un Rebus! — Indică o întrebare. — „Toți tinerii” iubesc dis-

tracțiile. — La revedere iubito! — Soc. română. 4) „Vuiesc pe Bistrița... și cântă volbura la toance”. — A exprima cu vioiciune — Logofăt. 5) Teverone. — Hoț decapitat! — Amândoi ca 'ntr'o poveste... își sunt așa de dragi!.. — Peruzele. 6) Cap. cantonului Orne. — Care se ține de o parte în timp de război. 7) Fire — Patria cafelei — Un sas cu capul la picioare. — Posedă. 8) Cuvânt fantezist care intră în refrenele câtorva cântece glumețe. — Notă — Stropesc — Cifra romană (5) 9)... non abuti. — Măsură chineză. — Pompă afectată în vorbire. 10) Vindecată.

ALEXANDRU CRISTICI
Craiova

LABIRINT

Cum va putea ajunge „Sfiosul” din stânga jos, la „Prostuțul” din dreapta sus, ca să-l scoată din învâlmășagul de crengi unde s'a ră-tăcit? Arătați-le dv. drumul.

CARBUNARI

Cărbunii „Tounouir” au cinci depozitari-vânzători, care fiecare din ei au câte o căruță, de o capacitate diferită. Ei livrează respectiv în fiecare zi: Alfonse: cinci tone; Bernard: opt tone; Sam: nouă tone; Petre: unsprezece tone și Tom doisprezece tone. Ei lucrează șase zile pe săptămână. La sfârșitul unei săptămâni, s'a constatat că au lucrat toți 222 tone în loc de cifra maximă: 270.

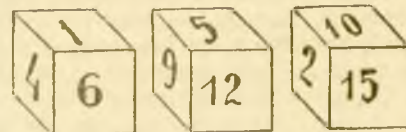
Unul din ei n'a lucrat timp de trei zile și un altul timp de o zi jumătate. Puteți spune cari din ei?

Cuburile numerotate

Aceste trei cuburi au pe fiecare față niște cifre. Cifrele scrise pe fețele cari nu se văd sunt:

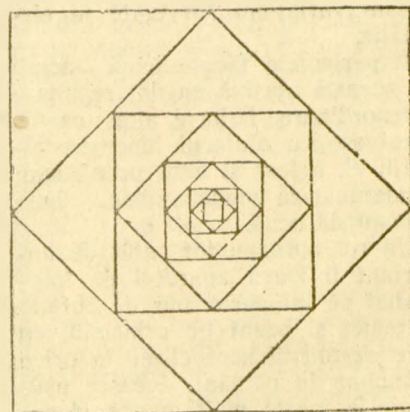
11, 2, 4, 8, 3, 7, 9, 5, 1.

Se cere ca să distribuiți aceste cifre în fiecare cub, astfel încât făcând suma fiecăruia din ele, cifrele scrise pe cele trei fețe vizibile și

pe cele trei invizibile să atingă acelaș rezultat la toate trei cuburile. Cum procedați?

PĂTRATELE

Examinați două secunde figura de față. După cum se vede, sunt opt pătrate înscrise unul în celălalt. Puteți găsi fără vre-un calcul complicat câte pătrate îl desparte pe micul patrat de cel mare?

Iasman C. Fridrich. — Ne surprinde afirmarea cât și pretenția dv. Noi am dat rezultatul concursului „Sanitas-Aragaz“ încă din N-ru/ 678. număr care a conținut atât darea de seamă a tragerei, cât și fotografiile ce s'au luat atunci.

Urmăriți mai atent rubrica pe viitor...

Nic. Geogescu. — Acelaș răspuns ca și d-luj Iasman. Am ținut să vă comunicăm detaliat și prin c. p. alăturată.

Marcu Valstan. — Bune. Se vor publica cu pretențioase retușări. Lucrați mai atent pe viitor.

Lenuta Bart. — Se prea poate. Colecția vă stă la dispoziție.

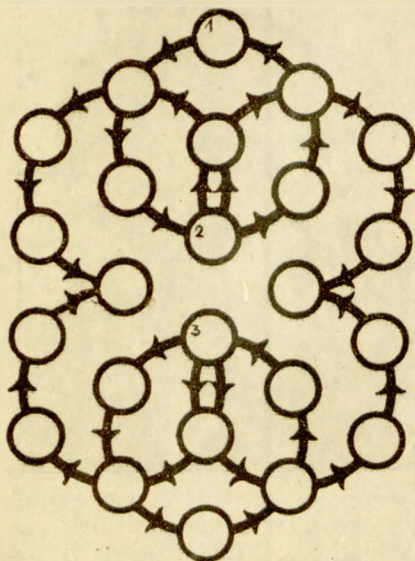
Irinel Cpt. Ionescu. — Nu credem să se prezinte cazul în relatarea dv. Credem și suntem convinși, că este o exagerare.

Al. Banu. — Nu. Incercați să-l reconstituiți. Nu garantăm de reușită. În orice caz un „Labirint“ nu poate fi prezentat în forma trimisă de d-voastră sub nici un motiv, întrucât acest joc implică o corectitudine de linie și o ținută ireproșabilă.

FANTEZIE CIRCULARĂ

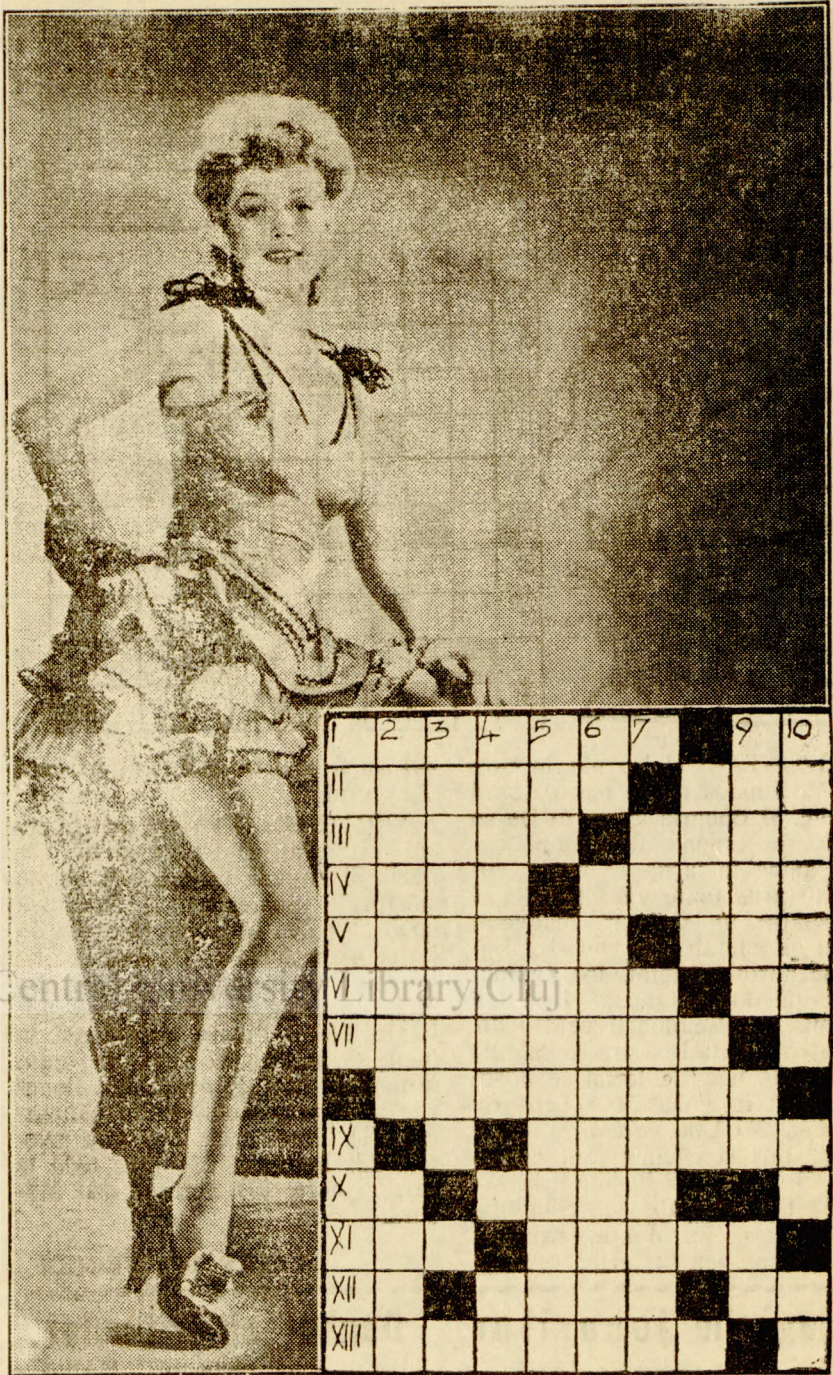
Plecând dela cercurile numerotate și dispunând în sensul indicat de săgeți, șase cuvinte a 6 litere, una de fiecare căsuță, astfel ca să răspundă la următoarele semnificații:

- 1) Soldat din cavalerie. 2) Turban — Câine cu trei capete care, după mitologie, păzea intrarea infernului. 3) Proprietate ereditară pe care o avea cineva în timpul feuda-

lității și care spre deosebire de feud, nu era încărcată cu nicio obligațiune față de senior. Vârsta. — Plictisea.

a. r.

ORIZONTAL: I) Ii șade bine cu drumul. Pronume. II) Cu stea în frunte. Ciut (mold.). III) La vărsarea Nistrului. A da părerea printr'un vot. IV) Atributul lui I vert. Varietate de rubin roșu deschis. V) Zeu hindus. Ceas. VI) Tuberculoși. Cal dobrogean. VII) Rotundă. VIII) Mașini în care mișcarea rectilinie a pistonului e transformată în mișcare de rotațiune. IX) Scufie. X) Pronume. Intindere de apă. XI) Incrêțitură. Gen de poezie. XII) Macaz. Interjecție. Artilerie grea. XIII) Compătimiră.

VERTICAL: 1) Celibatar neimpozabil; sub influența sex-appeal-ului. 2) Aduce veselie și descrețește fruntea. General femenin. 3) Ochelear pe acoperiș. 4) Poporul lui a fost întemeiat de David. Poțim. 5) Pre-

zentul dela a tine. Atelajul vilegiaturistic al soțului. 6) Dela (od.). Boii s'au retras în apartamente. 7) Ține de viitor. Cel al Greciei a fost scris de Pausanias. 8) Hârcăit fără acompaniament. Salut roman. 9) Se întâmplă la Sf. Gheorghe. Conjucție (fr.). 10) Alipiți. Uneltă casnică. Personificarea pământului.

DE JUNUL

D. Popescu a avut treizeci de minute pentru dejun și pentru a ajunge la gară. Când a ajuns la gară trenul plecase de două minute.

Dacă ar fi mers într'un tempo dublu de cum a mers, ar fi avut timpul pentru dejun dublu și ar fi ajuns cu două minute înainte. Care ar fi fost timpul pentru dejun în această situație?

ORIZONTAL: 1) Un păr în care fulgii de zăpadă nu se țin de para soarelui. 5) Bucuria iernii. 6) De cu toamnă se despoaie de orice podoabă și ajung în iarnă — goale, goale. 8) Iarna toate viorelele din el au dispărut. 9) Cuvânt binevenit pentru infometate. 11) Oul. 12) Bucăți de noroi înghețat. 16) Zgomotul zurgălăilor dela caii înhămați la sănii. 18) Pseudonim pentru do. 19) La solemnități își are rostul. 21) Locul unde bucuria iernii se poate manifesta în voie. 24) Teritoriul abisinian. 25) Una care are cojoc fără nasturi și căciulă fără căptușala. 26) Cai proști înhămați la sănii. 28) Tuse măgărească combinată cu guturai. 30) Mantie iernatică. 31) Calitate pentru orice skioră.

32) Nu se mai zărește din norii care stau vraf.

VERTICAL: 1) Pătură pentru cerul înfrigurat. 2) De culoarea zăpezii. 3) Zăpadă en-gros. 4) Munte înzăpezit (Șeineanu). 7) Solidifică apele. 10) Zeu care nici în lunile de iarnă n'are odihnă. 11) Parcă ne împunge cu el, bătaia vântului din față. 12) Insignă studentească. 13) Lexicală. 14) Floare inexistentă în lunile de iarnă. 15) Țara în care iarna nu-i atât de aspră. 20) Locurile în care viscolul șueră năpraznic. 21) Iarna, e cel mai bun prieten. 22) Înghețat. 23) Ține cald la orice ginere. 27) Scriitor. 29) Măsură.

LAZĂR DIN TECUCI

Deslegările jocurilor din Nr. precedent

Apa uitării : Despărțire, Elen, iată, me, ceară, femeia, ev, orbi, pro, d, rd, Aali, sp, atelist, Endor, tesc, artiști, mt, Grah, iy, in, ta, decisi, vin, ys, es, r, atac, uităcie, Nepenthes, i.

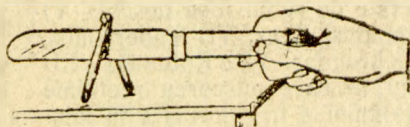
Numai cu Larousse-ul : Saint-emenehold, Antoine de Padoue, neutralitate, bu, străin, somaset, a, erd, cotigi ne, Laa, asin, n, chir, vi, ateu, moi, ato, arcueil, andaman, doar, Sabadell o, Olier, mână, ferm, Rousseau, catie.

Post mortem : Fatalitate, ra, paradis, e, pomeniri, stai, păcat, cam țaran, armar, is, avocata, t, întrebară aa, Tristan, d, piele, ca.

Chiț-Chiț : Bor, șoricel, ol, șorecari, r, șoricesc, iloți, t, t, p, cub, clotani iao, iar, nas, o, leuco, azi, Ahr, ață, c, Ianoș, avu, chitorani, t,

Dansul chibriturilor

Luati două chibrituri, făcând o tăetură la extremitatea unuia și una la celălalt la capăt. Introduceți pe cel de-al doilea în primul astfel încât să formați un **V** și așezați-le pe tăișul unui cuțit de masă în așa fel ca ele să atingă fața mesei.

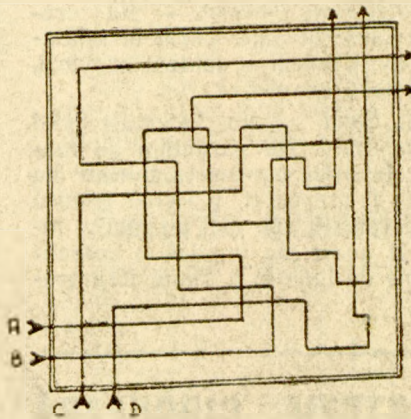
Apoi veți vedea cu surprindere cum chibriturile înaintază dealungul lamei. Însă pentru a obține aceasta, mâna trebuie să vă fie rigidă și în poziția din figură, întrucât înaintarea chibriturilor nu este determinată de ea.

Deci: dacă sunteți calmi, chibriturile vor progresa lent, dacă sunteți nervoși, ele vor...

Vă prezentăm o serie de întrebări cari vă vor pune la încercare memoria, sau o va reîmprospăta. Principalul este să ne răspundeți precis la următoarele:

- 1) Câte cataracte are Nilul? 2) Care este numele șefului de Stat Major al lui Garibaldi, căzut la Villa Spada? 3) Care este numele ultimei litere din alfabetul grecesc? 4) Care este insula cea mai vastă din lume? 5) Care este peninsula cea mai mare din lume? 6) În ce an a murit Giacomo Puccini? 7) Care este numele triumvirului, alături de Cezar și Pompei?...

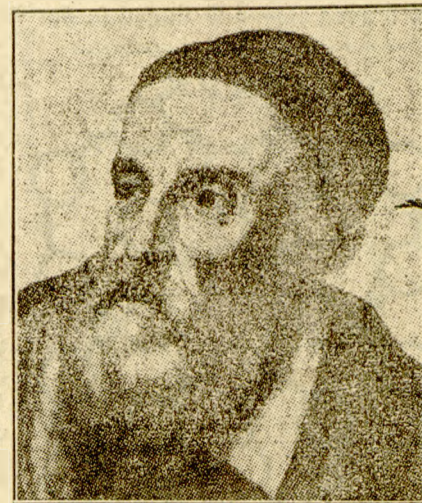
AVEȚI OCHI AGERI ?

Puteți spune după ce ați examinat timp de zece secunde schema de mai sus, care din cele patru drumuri este mai lung și care este mai scurt?

CINE ESTE ?

Pictor al școlii venețiene, născut la Piere de Cadiré în 1477. A

fost un inimitabil colorist, peisagist, decorator și pictor istoric.

Monarhii și Papii l'au invitat la curțile lor. Câteva din lucrările sale principale: Cina, Sf. Petru Martirul, Intronizarea cu spini, Asensiunea Magdalena, Danae. A